

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombatot.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

I. Mezőgazdasági országos kiállítás Szegeden.

Védnök: Ő cs. és kir. fensége Jássef főherceg ur.

A kiállítás ideje: 1899. évi szeptember 3–10-ig.

Bejelentés határideje: I. főcsoport: Élő állatok és állati termények; II. főcsoport: Mezőgazdasági termények; III. főcsoport: 1. alcsoport: Szőlészet és borászat **Junius 1.**
III. főcsoport: 2. alcsoport: Kertészet és gyümölcs **augusztus 1.**
IV. főcsoport: gépek és eszközök **május 1.**

Bejelentési ívek kaphatók: Kiállítási iroda, Budapest, Köztelek; az összes gazdasági egyesületeknél; az állattenyésztési felügyelőknél; a csoport-biztosoknál.

Térdíjak a bejelentéssel egyidejűleg az Országos Magyar Gazdasági Egyesület pénztárába küldendők be.

Ülésnapok a Közteleken.

1899. Április 12. d. u. 3. Gazdatisztek országos egyesületének választmányi ülése.
" Április 12. d. u. 4.6. Törzskönyvelő-bizottság ülése.
" Április 13. d. e. 10.6. Jégbiztosító szövetkezet előkészítő bizottságának ülése.
" Április 13. d. u. 4.6. Egyesületi Tanács ülése.

Tavaszi luxus-lóvásárok.

A XIII. tavaszi luxus-lóvásár április hó 28., 29. és 30-ik napján tartatik meg a "Tattersall" istállóiban.

A XIII. tavaszi luxus-lóvásár is díjazással lesz egybekötve. *Egy-egy értékes tiszteletdíj tüzetett ki a legszebben összeállított négyes fogat, a legszebben összeállított kettős fogatra és a legjobb minőségű paripára.*

A bejelentési határidő április hó 15-én jár le. Bejelentési ívek az OMGE. titkárságánál (Köztelek) és a Budapesti Tattersall titkárságánál, (Budapest, Külső-Kerepesi-ut) kaphatók.

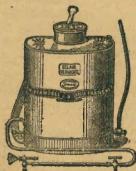
A földmivelésügyi miniszter exozéja.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszternek tárczája költségvetési vitája folyamán tartott beszédjéről volt már alkalmunk jelezni, hogy az a magyar gazdaközönseget meglepéssel töltheti el. Darányi miniszter kötelességét eddig is teljesítette és ha visszatekintünk évről-évre kifejtett programbeszédeire, azt tapasztaljuk, hogy azok mindjohanna visszatrükköztek az agrárius törekvések. Az imént hallott program fokozott haladást jelent abban az irányban, hogy nyílt hadüzenet tartalmaz a gazdasági élének azok ellen a kinövései ellen, a melyeket megszokottá vált az uralkodó rendszer tartozékai gyanánt tekinteni. Ez az érvelés elítélése különösen a kisexisztenciák kizsákmányolására irányuló visszalételeknek némi meghökkenést is

idézett elő. Ugy a borhatiszta, mint a gabonaszóra ellen megindított akciót sokan hajlandók bizonyos kereskedelmi érdekek üldözésének tekinteni s olybá tüntetni elő a dolgot, mintha a pillanatnyira fellükkedett agrárius irányzat egy, a természetes haladás folyamán épült egész közgazdasági rendszernek a nyakát akarná kitekerni. Holott a dolog sokkal egyszerűbb, mert pusztán arról van szó, hogy a gazdasági élet terén nehány elhatalmasodott elődsi növényt kell kiirtani. Ezeknek az elődsieknek a gyökereit igen messze elterjednek, nem kicsinylendő tehát a Darányi érdeme, a ki érvelés kezdt mert és tudott hozzáfogni a tisztítás munkájához. Senki nem támaszkodhatott biztosabban a magyar gazdaközönseggel közvéleménnyel, mint Darányi miniszter ennél a vállalkozásánál.

A nem régen minden vonalon megindult gazdasági beharckozás, a mely az egész társadalom figyelmét az apró egzisztenciák felé terelte, jól érthetővé teszi, hogy a miniszter a mezőgazdaság belvédelmének eszközei s módjai felől fejtejtette ki legtüzetesebben programját, különös figyelmet szentelvén a kisexisztenciák sorsának. Az idetartozó kérdések olyannyira lefoglalták a miniszter figyelmét, hogy szinte ugytlátszik, mintha a kisemberek elégedetlenségének magára emelkedő hullámai méltatlanul elmosnák azokat a kérdéseket, azokat a feladatok, a melyeknek megoldása a közép-és nagybirtokos osztály szempontjából éppoly oadaó figyelmet követelne. Csakugyan Darányit a "nép miniszterének" kell elsősorban neveznünk, azonban a mai viszonyok között, ha egy kis lemondással

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE, BUDAPEST, V. ker., ALKOTMÁNY-UTCA 31. sz.

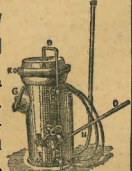
A legfontosabb védekező eszközök a szőlőpusztítás megakadályozására a

V. Vermorel Vilefranche-i világhíri cég gyartmányai, melyek kizárólagos képviselői vagyunk Magyarországra.

Aussigi La rézgálicz

jegeczekben, vegytiszta a peronospora elleni védekezésre, általunk szállítva és igazolványunkkal ellátott küldeményeket a M. Á. V. körülbelül 40% díjkezdvezményrel szállítják.

is, de mégis szívesen látjuk, hogy ott áll résen, a hol körültekintő munkálkodására a legegőbb szükség van. Mert a legkisebb hanyagság itt olyan bakövetkezmenyekkel járhat, amelyeket nem ellensúlyozhatók más vonalon a haladás visszanyarai.

Jogos feltételeynél azért nem támaszthatnak a gazdáközönés többi, émi vágyó elemei sem, habár a j sorunkkal való foglalkozás az expozéban nem jutott annyira kifejezésre, mint a népprogramm. Sőt mi örömmel érezzük ki a miniszternek azt a felfogását, hogy: a népek atya kell, az intelligensbbsérsádom tanultjon meg a saját lábán járni. Igen helyes, hogy olyan feladatokat, amelyek a társadalom önérféleiteli képessége várnak, a miniszter nem sorolt fel programjában; ezzel szemben a társadalmi tevékenység máris tapasztalt és fokozatos kitiltásba helyezett támogatása olyan becses biztositék, mely teljesen kielégít mindenkit, aki nem szünt meg önsorsára való foglalkozni. Rámutatott például a miniszter a társadalmi feladatok egyikére, a jégbiztositás terén is a hiszűk, hogy az a készség, amelyet itt kitiltásba helyezett, nem fogja magát megtagadni más terén sem.

A kiegyezés kérdésében való függés állapota megmagyarázza, hogy olyan nyilatkozatok, amelyek a mezőgazdasági érdekek kiféle való érvényesítésére vonatkoznak, nem hallottunk. Amit azonban más irányban hallottunk, az elég volt annak a megnyugtató meggyőződésnek a merítésére, hogy a magyar mezőgazdaság érdekei Darányiban minden körülmények között hiv sáfárjukat találják fel.

Ezek előrebocsátása után csak kötelezőségeit röfjűk le a miniszter tartalmas programbeszédje irányában, midőn azt, a jövendőnek értékes igérvényi gyánját, az alábbiakban szőserint közöljük.

Darányi Ignáz földmívelésügyi miniszter beszéde.

T. Ház! (Halljuk!) Lits Gyula t. képviselő ur íment tartott beszédében megemlékezett hivatali elődöimről és kevesele az eredményeket, a melyeket hivatali előidém felmutatni tudak, minégy szembédítőlés az ő működésüket az eredmények, az igazságnak és a méltányosság tartozom azzal, hogy már utaljak, hogy az ő működésük ahhoz hasonlítot, mikor egy épületnek meg alapját építik: ez az alaplétekezés a föld alatt van, az kevésbé látszik, ha ők nem dolgoztak volna, hogyan ők nem kezdeményezték volna intézményeket, hogyan ők nem építettek volna, akkor nem volnék én ma azon helyzetben, hogy már a földlétemen dolgozzam. (Helyeslés és a jobboldal.)

A biztositás ügye.

Felhozza az előttem szólt t. képviselő ur a jégbiztositás kérdését és azt a fontosságát, a melyvel a jégbiztositás kérdésének megoldása bír. A mi az általa említett ország. kölcösön biztositás intézetét illeti, én erre nézve nem nyilatkozhatom ez idő szerint, csak annyit válaszolhatok, hogy ezen intézet helyzetét illetőleg kísértem. A dolog végmegoldását illetőleg nézetem az, hogy valaminet sok egyelő-

gy a jégbiztositás kérdését is helyesen csak szövetekezeti alapon lehet megoldani. (Általános helyeslés.) É részben a gazdák kell, hogy a kezdeményezést magukhoz ragadják, de legyenek meggyőződve, hogy a kormány támogatása nem fog hiányozni. (Helyeslés.)

Iparfejlesztés.

Major t. képviselő ur utalt arra, hogy a mezőgazdaság helyzetének javulását csakis az iparfejöléssel kapcsolatban lehet remélni. En neki é részben tökéletesen igazat adott és azt tartom, hogy mezőgazdaságunk magasabb nívóra csak akkor emelkedhetik, ha az ipar és különösen a mezőgazdasággal kapcsolatos ipar is emelkedni fog.

Az alsó Tisza.

Lázár György t. képviselő ur utalt az alsó Tisza helyzetére, különösen pedig Szeged vidékére. En a t. Házat biztositom, hogy az Alfréd és különben Szeged város iránt, ósminak rokonszenven vagyok (Helyeslés.) és azt hiszem, hogy ezt a rokonszenven Szeged és vidéke iránt az egész törvényházas kivétel nélkül oktatja. Szeged város nehéz helyzetét vizl tekintetben ismerem, de viszont tegeletlen, hogy az utóbbi időkben, ami csak lehetett, megtörtént a helyzet javításra, amint azt a legkompatensbb faktor: a Tiszaváltoji térsáult központi biztositás is megnyugtatóan elismerte.

A szegedi körtöltés viszonyait ismerem. Hogy annak körülményeit jobban megismerem, személyesen bejártam, tárgyalások is folytak a miniszteriumban annak építésére iránt. Ugy tudom, technikai tekintetben a meggyőzés létrejött, hogy a kérdés, hogy ki építse és mily kölléséggel építessék az. Remélem, hogy Szeged városa meg fogja tenni é kérdésben a magáét.

A rúthén kérdés.

Justh Ferencz t. képviselő ur a felvidék helyzetére figyelmeltetel emem. Iravon győződve, hogy a felvidék gazdasági helyzetét folytonos figyelemmel kísérni a kormány kiváló köllelességének tartom. Az a mozgalom, amelyet a rúthén körében megindítottunk, éppen azt célozta, hogy tegyük egy nagy kísérletet, és hgyha a kísérlet sikerül, akkor folytassuk a mozgalom tovább.

Csak rövid szömböknem jelzem t. Ház, hogy egy jászráss kezdtek az akciót, amely 20,000 négyezsgömböt rőfjűk le és 76 községet képvisel. Iparköndük ott a földnek helyesebb művelésére hatni. Iparköndük egy helyesebb állatneveléshez hozni léte és Iparköndük azon nép hiteleszónyban segíteni. En a szömböknem gróflit költés minégy 13,000 katasztrálé 4321 családnak javított helyzetét. (Élénk éljenzés.) És mikor azt látom, hogy az országunk néha gondnagbó viléki az állammal szemben milyen prentziókat tesznek itt ott, elismeréssel kell konstatálnom, hogy ezek a szegény rúthének azt a haszonbért, amelyvel az államnak tartoznak, az utóbbi krajnizárg pontosan befizették. (Éljesztés és tetszés.)

En állattenyésztés előmozdítása és fejlesztése érdekében Bereg- és Máramarosmegyében közél erők szarvasmarhát ósztottunk ki, nem is szólvá a juh- és sertéskiosztásokról. Óhajtandónak ott fejős juhászat alapítására szoktatni a népet; óhajtandón, hogy azon szegény vidékeink, melyek a jörmézők és hajléktelök ózban ólomódtatottak, a kereskedelmi miniszter ural egyetértőleg, hogy lehetőleg az év minden szakában foglalkozásuk legyen. (Helyeslés.) Mintaözadaságokat létesítettünk; a görög-katholikus rúthén lélekszék részére, a kirkól csak tisztelettel emlekezhetem meg, befolyamot nyitottam, amelyre eljötték ózban ólomódtatottak, a kereskedelmi miniszter által emberek volnának, oly lelkesedéssel sajátították el a gazdasági ismereteket, csak azért, hogy azokat a néphe átplántálják. (Élénk tetszés és éljenzés.) De a intézözvetkezeteknek is nagy szerepük van azon vidékeken, melyek nem elég az úzorszt óldozni, kell a népek

valamin annak helyébe adni, kell a népek hiteleszónyát nyujtani, mert különben csak felmunkát, földgöndöt végzik. (Élénk helyeslés és tetszés.)

A munkáskérdés.

Ezek után engedje meg nekem a t. képviselőház, hogy átterjek a szociális kérdésre és röviden jelöltem tegyek a t. Háznak a munkástörvény végrehajlásáról és az azzal kapcsolatos intézkedésekről. (Halljuk! Halljuk!)

Mindeközött jelzem, hogy azok a jóslatok, azok a fenyegetések, amelyek a munkástörvényhez kapcsolóttak, nem váltak be. A magyar munkás — a jövrálvo munkást értem, nem a hazátlan agitátorokat — az ilyen élsimeri, hogy az a törvény nemcsak köllelességeket szab ród, hanem lélekyes védelmet és óltalmat nyujt neki. (Igaz! Ugy van!) Millió és millió példányban ósztottuk ki é törvényt. Jelentem t. Ház, hogy máfó millió munkás kitiltotta már igazolványát, hogy 383 munkást 18 megyében díserő oklevéllet és egyenkint 50 frt jutalmalmon töltemek ki. (Helyeslés és éljenzés.) Ezek oly emberek, akik 40—40 évség egy helyben voltak aratók és soha ólténi panasza fel nem merült. (Élénk tetszés és éljenzés.)

Az ország különböző vidékein és pedig első sorban a munkáskérdés által érintett vidékeken, 313 könyvnyárt létesítettem. (Helyeslés.) Ezeknélvöl gondoskodás történt a népies irodalomról, mert nagy tévedés azt hínni, hogy mi a munkáskérdés kérdésekről és a munkástörvényhez szándéni; az agitátorokkal kelljen végreten, versenye keljűnk a nagy nép kapacitációjában, versenye keljűnk a magyar nép gondolkodásának és fogékonyaságának óso felhasználásával. (Általános helyeslés.) És is el fog jönni az idő, amikor ez a nép meg fog győződni arról, hogy ószintébb barátját és támogatóját a magyar törvényhozásban és a magyar irodalomközössztyában kell, hogy keresse. (Helyeslés.)

Nagy sulyt helyezek arra, hogy a munkásoknak egészségés szövetekezeti támogatásban részesüljenek, azon munkás-egyesülagópok létesítésére, a melyeknek az a célja, hogy mikor ónhibákon kívül esnek el a munkától a munkások, az meg ne tudják tudniak. Ezek közükora 59,800 főt értek el. A munkástörvényesté iparköndök szélesebb alapokra fektetni. Nagy gondot fordított a házipárra. E célra felvettem a köllésgetésében, mint új tételt 40,000 frot s a jövő évre 80 tonfalyban fogják a házipárra rendszeresen óktatni. (Általános helyeslés.)

T. képviselőház, kijelentem, hogy én a mezői munkástörvényre, a mely gyorakban jónak bizonyult, a mely ellen egész Magyarország mindössze csak 42 panas érkezett a miniszteriumhoz, visszacsinánni nem akarom, (Élénk helyeslés.) hanem igenis kénni fogom a törvényhozást, hogy a munkások érdekében tovább törvényeket alkosson. (Általános helyeslés.) Óhajtók egy törvényt is nyujtani a földmunkásokról, később az órői munkásokról és a dohánykertesztől is. (Helyeslés.) Óhajtom továbbá a munkásbiztositás ügyét és pedig lehetőleg kapcsolatban a cseleldbiztositással megoldani (Helyeslés.) és mególdani a kértés, hogy az az állam, a községek, stb. óhajtók meg az államtól, de hoztam meg helyes óhajtók meg a munkástörvényre, hogy az az állam, hogy az az állam óhajtók mértékének megfelelően, a melyben hozzájárul, joga legyen bizonyos autonómiaóval ezen kérdések intézésébe is be iynöni. (Helyeslés.) A midőn ezen munkásbiztositás kérdését mególdani szándóközom, akkor az érdékeltek szakterfiakkal fogok érintkezésbe lépni, de érdékeltek fogok lépni meg a munkásokkal, mert én azt hiszem, hogy az ő tapasztalásúknak, jóvos kívánságúknak megismerésének csakis hasznát véhetem. (Helyeslés.)

Jelentem tovább t. képviselőház, hogy az aratási szerződés megkötése a legjobban folyt le. Mindazonáltal tartalékról az idén is

fogok gondoskodni, mert oly nagy érdekek fűződnek az aratás nyugodt lefolyásához, hogy érzéken kockázattal semmit sem szabad. (Általános helyeslés.) Én a magyar embert és így a magyar munkást úgy ismerem, aki csak maga felelő látni szigorú és erővel kezelt, ezért kívánja meg, hogy ez a két igazságos és humanus is legyen. (Általános helyeslés.)

Gazdasági népközlés.

Már most t. képviselőház, a véletlen úgy hozza magával, de talán helyén is van, hogy éppen mikor a munkáskérdésről szövegek, épp akkor szövegek arról, hogy jövő mezőgazdasági politikánk egyik alapvető eszményének tartom, hogy mi az ismeretek, különösen a gazdasági ismeretek, a nép tagjába igyekezzünk átvinni. Mert a törvényhozás és a kormány nincs azon helyzetben, hogy közvetlenül a népet gazdaggá tegye, de fokozott érdelemmel áll megadhatja az eszközöket, hogy az többit produkálhasson s megadhatja az intelligenciát ahhoz, hogy a nép önmagát jobban védelmezhesse.

Hogy csak egyháznál nem zomogtak fel, amelyekből a t. Ház a kormány működését megítheti, vagyok bátor jelezni azt, hogy 1898 ban már különböző tanfolyamok és pedig gazdasági, gyümölcsészeti, szőlészeti tanfolyamokon 662 néptanító nyert oktatást.

Meg kell emlékeznem a nyert Benyovszky gróf képviselő ur (felszólalásról, ki azt ajánlja nekem, hogy a gyümölcsészeti érdekekben való agitációra, a hivatalos kereten kívül keressek egy Bezerédj Pálhoz hasonló egyént, ilyen könnyű azt tanácsolni a képviselő urnak, de mutasson nekem egy másik Bezerédj Pált! (Ugy van! Ugy van! Élnék tetszés.) Azt hiszem, t. képviselőház, hogy ha Bezerédj Pálakat keresünk, akkor nekünk nappal is lámpával kell járunk. (Ugy van! Ugy van!) Nagyon kívánatos volna, hogy akadjanak ilyen férfiak, de kevesen vannak, akik egyezőtletük, annak minden önzetlenségét, minden fáradságát és ambícióját úgy ügynek szentelik; pedig meg vagyok győződve, hogy igen sok lehet ezeken az uton élni.

Faiskolák.

A t. képviselő ur azt kérdezte, hogyan vannak a faiskolákkal, különösen a gyümölcsfaiskolákkal, hogy a gyümölcsfatermesztés nagyobb mérvet adjunk. A gyümölcsfatermesztés úgy van, hogy azon idő alatt, mely alatt szereznesd vagyok e helyen lenni létesítem gyümölcsfaiskolákat, összesen 257 katasztrális holdon és ehhez tőrszámnyelőcset 115 katasztrális holdon, tehát összesen 300 katasztrális hold gyümölcsfaiskolát. Ennek hatását 24 óra alatt nem lehet érezni, de azt hiszem, hogy pár év múlva határozottan mérhetően fogjuk a közösek a kiegészítő két a gyümölcsfaiskolák kiosztásai. (Általános helyeslés.)

Ismételő-iskolák.

Mócsy képviselő ur felemeltette a gazdasági ismételő-iskolák ügyét és engem, mint egy ragadozó madarat kívánt a t. Háznak bemutatni, ki egyébként nem foglalkozom minthogy a különböző törzsek hatáskörét magához ragadom. Igaz, hogy a kultuszminister ur dicsőrendő tevékenységével több, mint ezer gazdasági ismételő-iskolát alapított; én a lehetőséget ezek alapításához azáltal adtam meg, hogy evégre a tanítókat, kik ezen iskolákat vezessék, előre kiképztem. A kultuszminister urnak mindig szövegek a részben tanácsos, szakemberek is, de hatáskörét legkevésbé sem érintem. Különben is nem az a fontos, hogy ki csinált valamit, a főtudat az, hogy jól legyen csinálva. (Élnék helyeslés.)

Még csak röviden kívánok nyilatkozni a teli tanfolyamokra és a népies gazdasági előadásokra vonatkozólag. A teli tanfolyamok egészen új intézményt képeznek; a czéjük az,

hogy a kisgazdák fiait tölten, mikor nyusom dolgoznak, rövid idő alatt fejletőbb gazdasági intelligenciára tegyenek szert. Jelentem t. Ház, hogy a mult évben ezer, a folyó évben már 3800 gazdasági tanítatot ki. A népies gazdasági előadások pedig oly emelkedést mutatnak, hogy míg példán 200 megében volt 340 előadás 2400 résztvevővel, addig ezen esztendőben már 54 megében 918 közösekben volt 2700 előadás és azokban legalább 300,000 ember vett részt. (Élnék tetszés.)

Én azt hiszem, hogyha ezen az uton haladunk, akkor az alsóbb néprétegek rövid idő múlva gazdasági műveltség és intelligencia tekintetében egészen más képet fognak mutatni. (Helyeslés.)

Szőlőtermelés.

Most t. képviselőház, áttérek, — miután több oldalról felhozott — a szőlészet kérdése. (Halljuk! Halljuk!) És itt is, nehogy túlságosan igénybe vegyem a t. Ház figelmét, csak röviden utalok arra, hogy az utolsó két esztendőben, vagyis 1897-ben és 1898 ban új szőlő telepítést összesen — már mindénféle szőlőt érve, homokit, amerikai és székénekegesszel — 76,874 katasztrális hold; tehát ezen két év alatt körülbelül 100,000 m. hold szőlő lett telepítve. Hisz pedig azt méltóztatik kérdeni, hogy hogyan állunk a rendelkezésre álló állami öntárvány és szőlővesztelésekről, — csak a főösszeget mondom, hogy rövid legyen — jelentem a t. Háznak, hogy 542 közösekben van 3215 katasztrális hold kiterjedésben telek, amelynek vesztésemelése 133 millió, öntárványterelése pedig 45,400,000-re tehető.

Ezen telepeknél kész feladatok vannak munkástanfolyamokat is létesíteni. Létesítem a központi szőlészeti kísérleti állomást, amely kapcsolatban lesz a vidéki állomásokkal. Kidánom egy kézikönyvet 20,000 példányban, (Éljenek. Felkiáltások: Nagyon jó könyv!) és jelentem a t. Háznak, hogy már elfogyott, úgy, hogy már a második kiadást kell rendeznem. (Éljenek.)

Borértékesítés.

Nemkülönben a budget-tárgyalás lefolyása után első tendónd lesz a bor értékesítése ügyét kezembe venni. (Élnék helyeslés.) Egy hang a szélsőbaloldalon: Hát a hamis bor! Halljuk! Halljuk!) és pedig óhajtanám ezen kérdést egy központi, lehetőleg a miniszterkeze intézményével kapcsolatba hozni és összeköttesével hozni az egész országgal szövetkezést alapon, (Helyeslés) úgy, hogy ebben minden közösek részt vehessen.

Borhamisítások.

Felemeltetett több szónok által, de közboszálást is nyitott a borhamisítás kérdése. (Halljuk! Halljuk!) Jelentem a t. Háznak, hogy a kormány, élen a miniszterelnök ural, a ki mint belügyminister a kérdésben kiválón van érdekelve, az uton, a melyen megindult, tovább fog haladni. (Élnék helyeslés.) A kormány felette áll ezen felvételek, hogy bárkit is ártatlanul zaklatni kívánna és ártatlanul bájba akarna keverni, és másfelől el van határozva a kormány, hogy a hamisítások tovább ildózi és büntetőül nem hagyja. (Élnék helyeslés, tetszés és éljenek.) És a kormány ezen magatartásában szán minden tisztességes börtormel, de minden tisztességes borkereskedő közreműködésére is. (Élnék helyeslés.)

Hamisítások és Liberalizmus.

T. Ház, azon támadások, a melyek ezen alkalmából specialitater személyem ellen intéztek, engem hidegen hagynek: (Helyeslés.) hidegen hagynek azért, mert ezen támadások forrását ismerem. (Felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Mi is ismerjük!) Hidegen hagyalm meg akkor is, hogyha azok politikai állá-

sonna bármely kiháttalossá lennének, mert egy figyelmetlen gondolkozás, alkotmányos politikusnál az első kérdés nem az, hogy meddig miniszter, (Élnék helyeslés és tetszés) hanem az, hogy a mi egy miniszter volt, milyen lelkiismeretesen teljesítette kötelességeit. (Élnék helyeslés és éljenek.)

Ezek a támadások t. Ház, újabb alakot cseréltek. (Halljuk! Halljuk!) Most már jeliszavak által jelennek meg; jeliszavakat hallunk, a melyek szerint a borhamisítás és a gabona-uzsora elleni akcióban a liberalizmus volna veszélyeztetve. (Derűtlenség a bal- és szélsőbaloldalon.) Én a liberalizmus veszélyeztetve egy esetben látám; (Halljuk!) az esetben, ha annak uszályba hamisítás, alszás, uszora és egyéb üzelmek belkapaszkodnának. (Élnék helyeslés.) De a magyar liberalizmusban, meg vagyok lelkeimből győződve róla, lesz mindig elég erő, hogy ezeket a kolonokat lerazza magáról és megtagadja azokat. (Helyeslés jobboldalon.)

De midőn e témához szövegek, nem tehetem meg, hogy meg emlékezzem a vezetésem alatt álló miniszteriumnak, egy fogalmazási személyzetéről, valamint vegyész közeleiről. Ok ugyan nem tottek egyebet, mint kötelességüket ilyen teljesítették, de korrekt megkérdeztük egy ilyen híves kérdésben nekik mindenkora becsületesül válik. (Élnék helyeslés és tetszés.)

De nem hiszem, hogy megelégekesszem e dolgotól a nélkül, hogy ki nem emeljem a magyar társadalom magatartását; a magyar társadalom magatartását, mely megmutatta, hogy bár a jobk embere közt az ésszerűtás lazább, ritkább és kisebb szókot lenni, mégis a magyar társadalomnak nagy ereje és nagy hatalma van akkor, amikor egyet akar.

Gabonazsora.

Az előttem szövegt t. képviselő ur szövegt a gabonazsoráról is és Szivák úrnak igen t. képviselő ur a kérdése szintén ki nem terjeszkedik; emellogva engedéssék meg nekem t. Ház, (Halljuk! Halljuk!) hogy ezen kérdésben már most röviden nyilatkozzam és jelezem a kormány álláspontját.

Én a kisgazdánál nem minden gabonaelővét tartok uszornának; (Helyeslés.) megengedem, sőt tudom, hogy realis kereskedők is foglalkoztak az üzlet ezen nemével; megengedem és tudom, hogy néhol a kisgazdáknak is ezen ügyetből voltak előnyei. De más felől nem lehet tagadni, hogy sok esetben ez a gabona-elővétel a kisgazdánál nem volt egyéb, mint az uszora pártolásosa. (Ugy van! Ugy van!) A kir. Kuria határozatot hozott, melyek szerint szászra vald áll helyzet a gabonazsora miatt az ilyen üzleteket és ügyleteket. Nemkülönben lesznek akkor e kérdésben egy morális testületnek véleményét is felolvasni. (Halljuk! Halljuk!)

(Olvasa.) Az 1897-ik kedvözlen esztendő nagyobb bajok és veszélyek nélkül mult el, habár nem hiányzott itt-ott az igazalom és nyugtalanság. Sokban felidőzte ezt a kerületünkben sem ismeretlen gabonazsora, amelynek országszerte megparótkoztatott eszteli sokasom kellettei kinosabb föltűnt, mint ez évben; mikor az előre eladott és termés híján be nem szállíthatott gabonamennyiségek utána, a kelletlen uszorosok a gazdától oly különbözőket követeltek, melyeknek megfizetésére csak azok végső tönkrejütás árán lehetnek képesek. Mindenestén kívánatos, hogy komolyan vétéssék a földművelési miniszter urnak a gabonazsora ellen kiadott rendelete.

Később azt mondja ezen intézkedésekről, amelyeket helyelőleg kiemel, t. i. az én intézkedéseimről, az igazságügyminister ur intézkedéseimről, hogy: „ez az intézkedés sok ere kiszenisztentíen methet meg a tönkrementéstől”, végül pedig azt mondja, hogy: „szükséges, hogy törvény alkotassék a nép megvédelmezésére, mert annak kizsákmányolása

részén az, ami a társadalom békéjét fenyegető mozgalomra vezet."

T. Ház! Bizonyan azt fogják gondolni, hogy ezt valami gazdasági egyesület vagy valamely vidéki gazdasági kör mondja. Nem, ezt mondja a hazafis szegedi ipar- és kereskedelmi kamara.

Ebből is megtörténhet látni, t. Ház azt, hogy a kormánytól távol áll az, hogy a kereskedelem elentetés állás foglaljon el. A kormány a kereskedelemnek és a kereskedelem felvirágzásának öszinte barátja, többet mondok a földművelés érdekében is kívánni kell, hogy Magyarországon fejlődött kereskedelem legyen. (Általános helyeslés.) hiszen anélkül talán existálni sem tudnánk. De most tartoztat vissza bennünket attól, hogy azt, ami helytelen és visszafelé, üldözötti továbbra is. (Élénk helyeslés.)

Ha lehet e kérdést a törvény keretén belül megoldani, annál jobb; ha nem lehet, akkor azt sem riad vissza a kormány, hogy törvényhozásait elterjeszt legyen. (Élénk helyeslés.) Különb. t. Ház, én igazat adok e részben gr. Károlyi Sándor úrnak t. képviselő úrnak. (Halljuk! Halljuk!) hogy legelőbb nem törvények segítenek, hanem az, hogyha az ország érdekeit védeken minél több gabonakerárkár állítást fel és minél több szövetkezet létesül. (Élénk helyeslés.) Abban a kellemes helyzetben vagyok, miszerint jelenhetem, hogy a már felállított országos központi szövetkezet meg is indította a mozgalmat aszint, hogy Torontában nagyobb számú szövetkezetet állítson fel. (Helyeslés.)

Nem akarom a t. Ház figyelmet túlságosan igénybe venni. (Halljuk! Halljuk!) mintegy új programot adni, annál kevésbé, mert a miniszterelőnk az akkor, mikor a kormány programját előadta, a mezőgazdaságra lehetetlen kiterjeszkedett és előterjesztése a Ház osztályon helyesléssel találkozott. De mégis legyen megengedve nekem, hogy röviden jelezsem, hogy különösen e percben és a közeli időben a földművelésügyi miniszterium mivel foglalkozik. (Halljuk! Halljuk!)

Állategészségügy.

Amint már egy pár szóval voltam bátor jelezni, szándékomban van az értekesítési kérdéseket felolteni. (Halljuk! Halljuk!) és pedig a gazdasáznak minden terén. Szándékomban van a szociális törvényeken kívül, amelyeket már jeleztem, mielőbb benyújtani a t. Háznak az állategészségügyi államosításáról szóló törvény javaslatot is. (Élénk helyeslés.) Papp Elek képviselő úr ráutalt azon anomáliákra, amelyek e részben fenorognak.

Meltóztatósok elhinni, hogy azon anomáliákon addig segítve teljesen nem lesz, míg minden irányból el nem vonunk a külföld elől állatforgalmunk korlátozás tekintetében. Ha az állategészségügyi államosítás lesz, meg van adva az előfeltétel arra, hogy a mint Bauer Antal képviselő úr hangsúlyozta, különböző az állatbiztosítás kérdésével is foglalkozzunk.

Üntözés.

Egy fontos törvényjavaslat, a mely szintén közén van, az üntözésről szóló törvényjavaslat. (Helyeslés.) T. képviselőház! Mi az államvesztés terén a kontinensen talán a legelőbb állam vagyunk, talán legelőbb eredményt érünk el. A belviz-levezetés terén is, a sokkal haladotabb nyugati államokkal ma már nem versenyezhetünk. Az üntözés segítségével adhatunk nagyobb termékenységet ennek a földnek és ha nagyobb termékenységet adhatunk, akkor a magvakiszonyok is kedvezőbbek lesznek, akkor ezen a földön minden tekintetben több ember fog meglétni.

Telepítés.

Foglalkozom a telepítés- és parcellázásról szóló törvényjavaslatot. (Halljuk! Halljuk!) Ezt a törvényjavaslatot t. képviselőház mindenesetre

bogotani vagy szaklatékonnyomok elő fogja előzőleg egyetváni. Fogok gondoskodni arról, hogy a t. képviselőház tagjai ennek elveiről ne ít értesüljenek először. (Helyeslés.) legyen időjük e kérdésekről jó elve foglalkozni és hozzá tesszem, hogy e kérdéseket az érdekel gazdasági körökkel lehető teljes harmoniában szándékozom megoldani. (Élénk helyeslés.) Ezek a kérdések olyan fontosak, hogy megérdemlik, hogy minden szférát magyar ember ösztözettye a tehetségét, hogy minél előreláthatóbb dolgot alkossunk. Különb. örömmel közlöm a t. Házzal, hogy t. barátom, a pénzügyminiszter ur elhatározta, hogy mindazon kincstári javakat, melyek még értékesítés végett az e kezelésben vannak, átadja kezelés végett nekem. (Élénk helyeslés.) És pedig azért, hogy akár megtartandó azok, akár értékesíthetők, első szempont mindig a szociális gazdasági szempont legyen. (Helyeslés.)

Ugyanezen célból átadja a pénzügyminiszter ur nekem az összes általa kezelte telepeket azért, hogy azok a telepek egységes kezelésben részesüljenek. (Helyeslés.) Végül fogok megvizsgálni a mezőgazdasági érdekpéldéseit is. (Helyeslés.)

Ezek voltak a t. képviselőház a közeli teendők, de én azt tartom, hogy a földművelésügyi miniszter feladatának csak fele részét, talán kisebb részt képezik azok, amelyek szorosan társzárja keretében illeszk. A földművelésügyi miniszter is köteles számos más kérdéssel foglalkozni, melyek az összes társzárkát érdekelik, melyek az egész kormány politikáját uralk. (Igaz, úgy van!) Amint már a miniszter ur is jelezte, itt vannak a tarifa-kérdések, itt van a mezőgazdasági hitel nagykérdés, itt van a rendezést váró különböző jogviszonyok rendezése; és erre nézve t. Ház reményint nyújt nekem, az miszerint az igazságügyminiszter ur programjában az van, hogy nem kell ilyen törvényjavaslatokkal, nem kell ilyen intézkedésekkel, amelyek gyakorlati szempontból sürgető és szükségesek, a kodifikációt várni, hanem azokat külön is elő kell venni. (Helyeslés.)

Ezek azok, amiket, t. Ház, ezuttal elmondandóknak tartottam. Arra kérem a t. Házt, hogy ezeket helyeselni méltózzanak, akkor megőrzésnek engedem továbbra is részletein mindenkor hálásan tapasztalt támogatásukban. (Általános élénk helyeslés, tetszés és éljenzés.)

NÖVÉNYTERMELES.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Dohánytrágyázási kísérletek.

Ezen czim alatt a „Gazdasági Lapok” Április 2-iki számában Sebestény Arthur ur tollából egy czikk jelent meg, melyben a Kiserletügyi Közleményekben megjelent dohánytrágyázási kísérleteimet is az ennél követtelt előjárásomat teljes kritiká tárgyává.

A tárgyilagos kritikát mindenkor örömmel fogadom, mert az nyilvánosság leg szélesebb egyede mindig ki van téve, mert a nézetek és vélemények utyanegy tárgyról — különösen a műtrágyázás terén — eltérők lehetnek. Sebestény ur kritikáját azonban nem tekinthetem egész tárgyilagosnak, mert ha jól tudom, egy hazai műtrágyárral álló szoros üzleti összeköttetésben, mely gr. káliparermények forgalomban hozatalával is foglalkozik is így a martellin, mint új s egyelőre még a külföldről beszerzett kálitrágyát, talán nem a legjobb szemmel nézi. Hogy ennek, a hazai kálitrágya minél nagyobb elterjesztése szempontjából bizonyos mértékig jogosultsága lehet, elvitálni nem akarom; kötelességem azonban megjegyezni, hogy a martellinnek beföldi előállítás akadálya útján a külföldi kálitrágya használatosság többé-kevésbé a martellin, mint új s egyelőre még a külföldről beszerzett kálitrágyával válik. Másrészt megjegyezni, hogy a dohány minőségének javításánál egyáltalán nem közönyös az, hogy a kálit mely összekötés alapján adjuk a dohánynak s üszléstök

a káli kovasavas alakja az, mely ezen kívánalmaknak legjobban megfelel; ezt mutatják a külföldön elért kedvező eredmények, ezt mutatják Cserháti tanárnak a mult év folyamán végzett a Kiserletügyi Közlemények 5-ik füzetében megjelent Közleményei; ezt bizonyították a dohánykiserleti állomásnál a ennek Közvetítésével a gazdák által elért eredmények.

Hogy a káli kovasavas összekötése a dohány igényének jobban megfelel, mint kénasavas, vagy szénasavas alakja (mert körüljáról a dohánynál egyáltalán nem lehet szó) azt elvitálni ma már nem lehet, hogy ezt a jövedelmességet szempontjából mennyiben tudjuk kihasználni, azt a jövő fogja megmutatni. A kovasavas kálium jelentőségéről kiférítetni után alkalmával nemcsak a strassburgi cseszári dohánnyágyár rakatáiban és a termelőknél, hanem a kolmári vegykiserleti állomásán is meggyőződhetem, mely állomás vezetője dr. Barth, a martellin dohánnyokról több évéi kémiai és fiziológiai vizsgálata alapján, a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott, szintén kifejezést adva az értekezésnek, hogy ezen javasítás az a dohány minőségének javítását célzó törekvés, egy nagy lépéssel közeledek a megoldás felé; mert Németországban is a kénasavas és szénasavas kálival már évek hosszú során át kiterjedt mértékben eszközölt kiserletek, részben érvényesítő adatokat nem szolgáltatott. Ugyanígy voltak az eredmények nálunk is. A dohánykiserleti állomás elterbe letelepedés előtt, az országos növénytermelési kiserleti állomáson végzett több éven át országsszerte dohánytrágyázási kiserletek, melyeknek eredményeképpen kitűnt, hogy a kénasavas kálium hatása nem biztos, de egyben kimutatta azt, hogy a szuperfoszfát, elöntetben a németországi eredményekkel — minnek magyarázata különben egyszerű — dohányok minőségét javítja, nem emeli, anélkül, hogy minőségét rontaná.

Ezen oknál fogva voltam kiserletim körébe a martellin és szuperfoszfát együttes használatát, mert előre is meg voltam győződve arról, hogy e kétnek kombinációja fogja a legjobb eredményeket szolgáltatni, tekintettel hazai talajunk általános foszforéngényére, mely főleg a dohányok minőségét emeli, anélkül azonban, hogy ezzel a martellin termésmínőségét hatását elvitálni lehetne, mit az egymagában adott martellintrágyázás igazol. Jelen-temben külön kiemeltem, hogy a martellin, mint ilyen a termést minőségileg tetemesen emeli, de mennyiségileg nem; ezt a szuperfoszfát hozzáadásával érjük el. Az előbbi esetben a jövedelmis, utóbbi esetben az előbbivel kapcsolatban a gazda érdeke kívánja.

A kénasavas és szénasavas káli hatását különben a debreczeni m. kir. gazdasági tanintézet kiserleti telepen természetit dohánnyon s egynehány szomszédos dohánytermelő gazdánál — még a dohánnyállomás felállítását előtt — magam is figyelemmel kísértém, de általános érvényességű adatokat nyertünk. Így egyes esetekben negatív eredményt kaptunk, míg más esetekben emeltek a dohány épkészségét s leveleinek finomságát, de a fermentáció befektetével a rugalmasság és simaság rovására. A martellin dohánnyok a mult napokban tekintetem meg a debreczeni dohánnyágyár hivatal rakatáiban s mondatom, hogy a kifermentált levelek minőségileg nemhogy romlottak volna, hanem azokat sokkal javultak, a mint ezt különben a külföldön szerzett tapasztalatokból is tudtam.

Ezek voltak okaim, amelyek folytán a mult év folyamán végzett kiserleteknél részemről, a kálitrágyák közül csakis a kovasavas káliumra (martellinre), mint nálunk még új és nem ismert anyagra fordítottam figyelmet; a régebben ismert és már évek hosszú során át kiserletek tárgyát képező kálitrágyák nem összehasonlítani, hanem a külföldi jónak bizonyult új trágyának hatását kívántam kipróbálni oly czélból, hogyha megfelel a hozzáfűzött várakozásnak, annak hazai előállításra

részéről minden anyagi értékét menten — mielőbbi lehetségesen váljék és így a gazdák a jelenlegi árnál jóval előcsobban juthassanak hozzá. Magam is kifejezetten adtam nem egyszer agyálványt, hogy a külföldi martellin jelenlegi magas ára miatt használt, vagy elterjedését kétségess teheti. Az, hogy a martellin beföldi előállítás mielőbbi lehetséges váljék, indított engem arra, hogy a jóvédeket is felkérjem a kísérleteknek minél szélesebb körben való elterjesztésére és ellenőrzésére, amint ez elszázi miniszterium dohánnyegysége is megteheti. Ehhez hasonló ajánlást az így érdekeltek a jövőben is fogják követni, mert egy monopolizált termékéi ágnál — még termelési siker esetén is — csak akkor lehet tényleges eredményt elérni, ha erre a feleslet hatóságának figyelmé felhívott. Teljes jól képet csak akkor nyerhetünk, ha a martellin és a martellin — szuperfoszfát kísérletek országosszerte minél számosab helyen végeztek, épp úgy, mint az annak idején a kén-savas kálvált történt, melynek hatását, értékét teljesen ismerjük.

Sebestyén ur czikkének ama részével, melyben könyvtározatja, hogy finanszíval és nemzetgazdasági érzéken hiányzik, bővebben nem foglalkozom, mert egymást nem ismerjük, egymásnak illő irányú képességet tehát nem is ítélelhetjük meg; erre egy rövid czikk keretében foglalt anyag nem elegendő. Hanem annyit ki kell jelentenem, hogy kísérletemi végrehájánál is eredményeim hivatalos közlésénél, a jóvédelmezőség kérdését igenis fontos dolognak tekintem s ezt az illetékes fórumok előtt nagyon is hangsúlyoztam, amit per longum et latum azoban leírni nem szokás. Hogy mint tudar, a trágyázás kérdéseinek üzleti részébe melyekben nem bocsátokozom, az érdekeses; ez tennem nem szabad és nem lehet, különben pártalanságom a gazdák előtt megszűnik.

Hogy pedig — Sebestyén ur szavai szerint — közölt tapasztalataim vizshangra találtak az egész országban, annak valóban csak örveked, mert ha a gazda egyhányán métermázsa műtrágyával saját maga eszközöl kísérleteket és személyesen fogózik meg annak jószágáról, vagy használhatóságáról, az minden körülmények között többet ér, mint száz ajánlás.

Kerpely Kálmán,

mint a n. k. Jóhánytermelési kísérleti állomás vezetője.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Monostori Károly.

Nyári malcozoztatás.

△ A serteshány pótlására a kétszeri malcozoztatás csak helyt szűkségessé válik.

A téli malcozoztatás követő második malcozoztatás augusztus hóra észterít tenni, hogy a malcozoknál elég idejűk maradjon a megérősödésre a tél beállig.

Habr az anyáknál a párszai rágy a malcozozás után már 3 nap múlva is mutatkozik, 14 napig nem kell kan alás bocsátani azokat. Ennyi idő alatt a nemző szerbe rendez jönnek és a megfogalmazás biztosabb lesz.

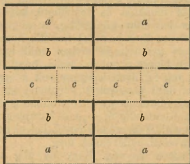
Az anyák jó karban tartandók, ez a fejlődő ébrény és a malcozálplálás kétszeres munkája feltétlenül megkívánja. Ha étvágytalanság áll be, azt gerjesztési kósnépor adagolásával lehet, de a nyershusetűstől óvakodjunk; mely csak az étvágyt vesztett hízó herék sertésének indokolt; az anyacozak esetleg malcozokat is felfalnak, a nyershusra szokás folytat.

A második, vagyis nyári malcozoztatás nem történetik vesztéség nélkül a téli malcozozásra kutyriczákkal ellátott malcozoztatóból, mert bármennyire is szellettek az, a levegő nyomott és túlmeleg lesz, mely a malcoz-

nál koszt és szembajokat idéz elő, valamint az anyáknak is ártalmas.

Emittelt bajokat a nyitott felszerrel ellátott alakokban való malcozoztatással kikerülhetjük, mert ezekben az anyáknak és malcozoknak nagyobb tér jut a mozgásra, a szuflolag kiküszöbölése a meleg nem fokozódik és a levegő tisztá marad.

A nyári malcozoztatásra kevés költséggel a következő aklot lehet készíteni forráspak, pakok közöleben az itatás és fűrésztés könnyen való keresztülvittele végett.

a) Deszkázott vagy számvál fedett felszer az akol felől nyitva, a szélen a fedélig sörvény vagy deszkafalattal ellátva, hol az anyák és malcozok eső és szél ellen védelegyenek, mely felszer alatt egy anyára malcozavál 150 □ méter hely jusson, b) bekerített akol a malcozok mozgására és a szuflolag kiküszöbölésére, c) burkolt malcozotéte.

Egy akolban legföljebb 20 anyacozat lehet malcozoztatni, mert a nagyobb létszámmal az anyák malcozait, a malcozok anyujkat zavarának össze s a kanász is bajosan tudná őket megkülönböztetni.

Ha több anyacozával rendelkezünk, az aklok egymással helyszelével a közös kerítésfalak megtakarításával az építkezési kiadást apaszhatjuk.

Az ábra 80 drb anyacozákra készített aklot mutat, melynek etetőhelyére minden egyes akol malcozokjára van alkalmazva, az etető léskalva elrekesztve, az egyes aklok malcozaink elkülönítést végett. Az aklok vésein pedig az anyák ki- és bejárására kapu van alkalmazva.

Mikor a malcozozás beáll, csak az anyák, melyeken a szülés jelei leginkább mutatkoznak, rendre, az első akolba rekesztetnek a malcozozásra, míg az anyák száma 20-ra szaporodik s így folytattuk a többi alaknál is. Az egyes alakokban az első és utolsó malcozozás idejéig feljegyezzük, a malcozok etetésének megkezdése és az elválasztásnak a rendes időbeni eszközözhetőse végett.

A malcozozó az a száraz alommal ellátott felszer alatt hozza magzatját a világra, mely alkalommal a her fellegyelit kívánatos meg, miért is a későbbi malcozozatokat ezek közé rekesztelni nem célszerű, mert ezek az apró malcozokat, valamint a rajvado anyákat bolygatnák; míg ellenben a malcozonak erre nincs ideje, mivel malcozavál van elfoglalva. Az olyan anyák részére, melyek a saját, vagy az idegen malcozokat nem tűrik és bántalmazták, a felszer alatt malcozavál külön rekeszbe záratnak, hol könnyebben meg lehet fekézni és rossz indulatúrló leszoktatni.

Malcozozás után 3 napig az anyák malcozavál az akolban marad, azután legelőre lehet hajtani s csak a déli és éjszakai szoptatásra tér vissza malcozai közé.

Az akból való kihajítás alkalomával az anyák akoljével lássuk el, hogy bocsátásakor ha esetleg helyét eltévesztették, meglehessen akadályozni, ami ritkán szokott megtörténni, mert azt a kevés bejáratt minden anyá megjezzik magának és saját akolnak kapujánd vár a bocsátásra.

Az anyáknak az akolba bocsátásakor a csoportosan való betudótlást meg kell akadályozni, valamint az anyujkat váró malcozokat a kaputól távol kell tartani, hogy össze ne tapostassanak, t. i. léskalva az akol valamelyik sarkjába szorítottanak, vagy az etetőbe rekesztjük s innen bocsátjuk őket anjukhoz.

A malcozozás és szoptatási idő alatt szorosabban felügyelet kívánatos meg, mint a kutyriczáknál, hogy a gyengébb malcozokat az idegen erősebbek ne verjék el a csestől s a kozák által ne bántalmaztassanak, miért is az etető egyszernemmel felügyelő hely, melynek 120 méter magasságú kerítésén a felügyelet megbizott az akolban történetek szemmel tarthatja s ahol szükségre van szükség, a malcozokjóról megen be rendet csinálni.

Attól nem lehet tartani, hogy az anyák és malcozok egymást ne ismerjék fel, mert kis kiküszöbölés után megtalálják egymást meg az esetben is, ha a kanász utóbizgatást nem tudna adni; de egy ügyes kanásztól meg lehet kívánni, hogy tudja azt: melyik anyához tartozik.

A tejhiányban szenvedő anyák csevevény malcozaitne táptápláljuk tej, vagyaválva, mielőbb megtelesszi a csak potroha nőmég; de a test többi része stangál, mivel az emésztőszervek kitalva elpethyhlének. Az ily malcozok 80%-a elpusztul, a megmaradt pedig fejletlen — lesz hizni sohasem fog; hanem egyrészt még 1—2 hónap korukban osszrak más sok tejjel rendelkező kozákhöz s csak annyit hagyjunk az anyájánál, a mennyit az táplálni tud. Az éhező malcozokat cizcizogó vinnyogásokról és a csevevimből válogatásról felismerni könnyű.

Jól táplált malcozoknál nagy megenben gyökəri a vértőlulás, ilyenkor elszűdül, tántorg, vagy lecsik és sok esetben el is pusztul, minek elejét lehet venni, hogy a kéznél levő ideig megtelesszi a tejszabá mártjuk az így meg-támottak.

A malcozok etetését 4 hét múlva megkezdhetjük, 6 hetes korukban már csak éjszaka maradnak az anyujkkal, miáltal ösztökélve lesznek az erőre, mert az anyák már is apadófényen levő teje étvágyukat így sem elégiténi ki, egyszerneml hozzászokznak a közös nélkülözéséhez, mielő kifolyog az elválasztást se sinlik meg.

Az elválasztásig hátralevő 2 hét alatt a malcozok közél levő fiatal leuczonokra hajtathatók, mely fölvegősükre és egyszérgükre kell előnyös.

A gyökəri fűrésztés és itatás a test lehitésére elkerülhetetlen, mert a sertés a meleg iránt igen kényes és sok vizet igényel; ezt felmentik ha nélkülözhetnek is, a fiatalok okvetlen megkívánják.

A malcozozató akol nemcsak a nyári malcozozásra, hanem a szaporulat téli tanýáján is szolgál.

A kétszeri malcozoztatás indokolt lehet a jelen esetben, a vész által okozott hiány pótlására; de ha ez fedezve lesz, maradjon az egyszeri tavaszi malcozoztatás mellett, mert míg az előbbi esetben a kozca 4—5 évig tevényképes, addig az utóbbinál 6—8 évi sikeres malcozozat várhatunk most hogy a sertésárak újból a normálisra száltak alá, ha tekintete vesszük a kétszeri malcozozásnál az anyák etetését és gondozását a szaporulat 50%-kal emelkedésénél az egyszeri malcozoztatás mellett, a tenyészett elstanýulást tekintetbe sem véve, rávönjük, hogy azt folytonosan üzni kárll járna.

Jobb eredményhez vezet a minden második évben való kétszeri malcozoztatás.

Sekély Gábor.

SZŐLŐSZET, KERTÉSZET.

Irányelvek a gazdasági gyümölcs-termelésnél.

Iria: Angyal De-sé.

I.

A gyümölcsfa hosszú életű, kevés igénye és nagy átáramlása által gazdasági növényünk sorában igen jelentős helyet van hivatva nálunk betölteni; különösen a jelenben, midőn a föld hozama iránt mindinkább fokozott igények támasztanak.

És ez is felelő minden esetben a melyekben a termelőndő gyümölcsnek és fajták megválasztása a kellő körültekintéssel történt és a fák a megfelelő gondozásban részesülnek; mert hisz alig van meg egy másik olyan kultúrával növényünk, a melyek akora ellentét és alkalmazkodó képességgel volna felruházva, mint éppen a gyümölcsfa.

Ezek kétféle vagyunk: jövedelem nélküli területeket hasznosítókat tenni, vagy kertész-birtokok hozamát tetemesen növelni; képesek vagyunk utal mellette, sovány legelőterületeket, kopár és éke által nem művelhető területeket a kultúrának meghódítani, sőt bármely föld értéket fokozni.

Nem kívánom ezt sok példával illusztrálni, — pedig az alkalom nagyon esztendő! — hanem csak egy mellékben említem fel, hogy Kecske-mét hátrában nem egy olyan tisztos kőr, „Tűző-ama”-fa mutathatnak rá, a melyik jó években meghozta a maga 200—110 frjtát.

Székelj véreinknél nem ritka eset az, hogy osztokodások az egyik gyermek öröki a gyümölcsfát, a másikat a földet. Nagyon tanulságos képet festette boldogult *Méhnyámszky Sándor* a gyümölcs-termelés jövedelmezőségének, midőn kimutatta, hogy míg az ő mednei birtoka 418 hold másod- és harmadrendű földből állván, ez 2000 fűrt hozson-bérre való kitárása, — addig e birtok gyümölcs-termése nem egy évben meghaladja a 3400 frjtát. Maga írja, hogy voltak évek — midőn egyéb terményei valamely elme csapás miatt nem sikerültek s ilyenkor tisztán a gyümölcs-termésnek köszönhetően, hogy birtokát meg tudta tartani.

De nem kívánom példát felsorolással az olvasó türelmét továbbra is igénybe venni; mert meg vagyok győződve, hogy nagy része képes volna a gyümölcs-termelés közgazdasági jelentőségét és nagy hasznát saját tapasztalataiból merített és a felhozottakkal még elkétszázad adatokkal bizonyítani.

Tudvalevő dolog azonban, hogy a gyümölcs-telek nemcsak általánál válik hasznossá, hanem az által is, hogy évenként lekerülő ágai és galjai több-kevesebb tűrő anyagot is szolgáltatnak, a mi — a fák szegény vidéken — éppen nem kicsinylendő mellékhaszon.

Ha meg elérte életkoráig véghatárát, a leg-ötönnök törzse mint értékes és keresett ipari fa — halálával is meghozza utolsó jövedelmét.

Ismeretes az is, hogy tömeges iltetésnél a gyümölcs-telek ugyanazt a szolgálatot teszi, a mit az erdei fa, a melynek szelvénye csak a legalacsonyabb részén van valamely vidék éghajlatát a melyben mérsékelt a szelek erejét és a nap perzselő hevét; magához vonzza a legkörnyedséget és megakasztja annak hirtelen elszállását. Mindezek folytán kedvezően befolyásolja valamely vidék közegészségi viszonyait is.

Végül pedig nem szabad felednünk, hogy a gyümölcsfák omborszára alatt a leg-igénytelenebb fa, — a legegyszerűbb vidék is barátságos és postikusan csak épít őt.

Mert gondoljuk az is: milyen szegényes volna az ébredő tervhez, ha nem disztenék a gyümölcsfák tavaszi virágai; milyen szomorú a hervadó ősz, ha nélkülöznek a hímek gyümölcsök gazdag pompáját!

Ime tehát: a gyümölcsfa meg kedély- és érzelmevilágunkat is hatalmasra éji és azt kedvezően befolyásolja! Széldíti az erkölcsö-

ket és felkelti az emberben a tökéletesség és az örökésp után való vágyat!

És tényleg azt látjuk: mennél műveltebb valamely nemzet, annál több gyümölcsfával veszi magát körül: annál jobban virágzik ott a gyümölcs-termelés és száz, meg ezer embernek biztosított tisztesség meglátását.

Nálunk is elérkezett az idő — hála boldogult Bethlen András földművelésügyi miniszternek és hivatali utódjának: Darányi Ignácznak — a kik hathatós támogatásokkal segítettek a kényszer hatalma által szinte életre ébresztett érdeklődést, hogy ma már hazafias örömmel tapasztalható a nagy arányokban megindult telepítési munkálat és remélhető, hogy nem is fog az lankadni mindaddig, a míg előlénk ama mérész alma be nem teljesedik, hogy hazánk egy nagy gyümölcsös-kerthöz válk hasonlóná.

Ne higgye azonban senki, hogy Magyarország mindig ilyen szegény volt a gyümölcs-faszág, mint a milyen a jelenben: sőt számos történelmi adatok meg a közelmúltban is a Csallóköz (Rudóváros) és — mint hazánk gyümölcs-kerthézemlített és számos egyéb helyek nevezetesen iltetvényeiről emlékeznek meg.

Sajnos valóság, hogy ma alig találai e helyeken a multnak egy egy élő emlékfaját.

Ha eme hanyatlásnak okát kutatjuk, azt találjuk, hogy részint egyes csapások nevezetesen pedig rendkívül szűre telek pusztították el a gyümölcs-fajtaik nemesesb, — tehát értékesnek fájait, — meghagyván a kevésbé nemeseket; részint pedig az okozta a pusztulást, hogy a mult iltetvényekben, — a midőn a gabonának árát magasra emelkedtek és a bor is könnyen volt értékesíthető, — egész gyümölcsösöket kiirtottak, hogy helyükbe gabonát, meg szőlőt telepítsenek.

Egy ilték a gyümölcs-fajta iltetetlen azon kultúráknak, melyek momentán tényleg nagyon hasznos és kevesebb munkát adtak, mint a gyümölcsfa, a melynek egyébként is könnyebben romló és sokáig el nem tartható természet csak nehezen tudta eladni: a mi nem volt okos, — mert mindenki az rossz gyümölcsösök gyarapodására törekedett, — hanem a közéletben az éke irromtatásuk és nagy igazodásoknak voltak kitéve.

És valjulk be öszintén, hogy az értékesítési terén meg most sem értünk el oda, a hova minden erővel törekedni kell.

Ennek részletezése nem tartozván szorosra — csak mellékben említem, hogy sok termelő, vagy azzá válni készülő előtt a termelési réme kísér és talán nem is alap nélkül, ha a jelenlegi állapotok meg nem változnak.

Mint hogy azonban ezeknek okvetlenül a helyes mederbe kell terelődnie és pedig nagy-és-nagy mértékben a közéletben a gazdasági élet az aggodalmat megokoltnak. Nem pedig azért, mert a gyümölcsből nálunk sokkal kevesebb a jelenben a fogyasztás, mint a mennyire kell közegészségi szempontból is el kellene fogynia.

Ennek oká megint az aránylag magas gyümölcs-telek keresetlenségének következtében a szegényebb osztályt ugyasíróan meg- jessen ki van zárva ennek élvezetéből. A gyümölcsnek való-ágos néptápláléká kellene valnia nálunk és épp úgy, mint pl. Amerikában, a hol mindenki fogyasztja és a hol a napászmás ugyanakkor az egészségi gyümölcs- nek kisebb, de hibátlan példányait vásárolja meg a szegényebb osztályt a melyek a nagyobb és tetesztesebb példányairól a letesztesebb — megfellelőleg magasabb árakat fizet.

Majd ha termelőink betájtják, hogy a suly szerint eladott piaci gyümölcs métermászáról nem lehet jobban többe követelni, mint hasonló sulyú búrát, és hogy ez ár mellett nemcsak meg lehet élni, hanem még természetesen haszon is maradj, ha betájták, hogy lecsúszott után az egész készlet apraját-nagyot nem helyes csak annyi vevést a piacra venni, — hanem szépen

osztályozva és a hulladékokat feloldozva elhasználni, vagy áruba bocsátani; ha betájták, hogy nem a fajták sokasága, hanem néhány fajtnak a nagy tömege az, a melynek termelésére törekedni kell; és végül: ha betájták azt is, hogy a gyümölcsfa éppen olyan kultúránál, mint bármely más, — és mint ilyen — azaz: köz-ápolást igényel: akkor majd tapasztalni fogják, hogy a termelésnek csak nálunk készlet agrém, a melyet azok idéznek fel, a kik idegenkednek a gyümölcsfától és a kik nem ismerik annak helyes kezelését.

És e tekintetben nem igen szabad a jelenlegi tapasztalatainkra hivatkozni annak, a ki a gyümölcs-termelés közgazdasági jelentőségére vonja; mert az téves nyomokon indul — és pedig azért, mert mostani gyümölcs-fajta-iltetvényeink nagy részét az és cézél nélkül van telepítve. Nem választották meg az égaljnak, a fekvésnek és a talajnak megfelelő fajtákat, hanem iltettek derűre-borura, és pedig nemől több fajtát, — egy okosodván, hogy az egyik fajta mindig kevesebb érlel meg, mint a másik fajta terem; az értékesítés pedig csak akkor gondolták, a mikor a fák megönnék és azok természet el nem tudták magok fogyasztani. Mikor aztán az ilyen kollekciókat piacra vitték, azt tapasztalták, hogy sok fajtából elő keveréknek mincseb ára; a vége pedig az lett, hogy utólrá is a sertéskörmög kellett felvetetni az leten bő áldását; mert a gyümölcsnek leg-fellelőbb feloldozásához meg nem igen ért nálunk a leg-több termelő. Védelmükre legyen mondvá, hogy a multban a külföld egy nagy részében sem voltak sokkal jobbak e tekintetben az állapotok, mint nálunk; de megkérteszték ok is, mi is a lecsúszást; mert az őltetésnek ama bizonyos fok tekintetben megelteszték bennünket.

Nézük meg csak az és a praktikus és mozgékony amerikai termelőt és látni fogjuk, hogy az kedzettel fogva tisztában volt az ő cözáljáról és feladatáról; mert míg egy része tanulmányozta nemcsak az európai termelést, hanem az és értékesítési és piaci kellett felvetni az őltetésnek szesz és a fajták után kutatott, a melyek cözáljárak mindenben megelteszték; és ham találtak ilyeneket, — maguk állították elő uj és viszonyai közé teljesen beillő fajtákat és csak ezek után létesítettek nagy szabású iltetvényeiket; de egyben megkonstruáltak gyümölcs-feldolgozó gépeket is.

Az eredményt ismeretes. Meg soknak élénk emlékezetében élhet, hogy néhány év előtt hozának is eljuttotak almák és egy pár nap alatt mindenki tisztában volt azzal: a *piros*, vagy a *zöld alma* zilik-e nek jobban és ezeket bármelyik kereskedésben vette, — mindenütt egyformának talála. Előző hódították meg egy csapásra az angol p azokat teljesen és a *dómok* amerikaiak nagy részben; sőt annyira mentek, hogy nemcsak a nyers és feldolgozott gyümölcsöketek tudták jó áron eladni s elhelyezni, hanem a feldolgozásal vissza-maradó héjat, magházat, szóval: a hulladékokat, a szemetet is eladták az európai almbor-gyárosoknak.

És azazik a franciozjárók Normandiát és Picardiát; ott nem jut eszébe senkinek, hogy nemcsak mint, cizernek; vagy almborban való fajtákat termeljen; mert hiába erőltetnék az asztali vagy piaci fajtákat, — azokkal ott cözél nem érneik.

Évtizedek óta kísérleteztek olyan alma-fajták előállításával, melynek a cizderkesztésre kiválóan alkalmasak; és manapság már oda jutottak, hogy vannak alfajtaikat, a melyekben 16—18% a cukortartalom.

Természetes, hogy az ilyen anyagból jobb tartósabb bor lehet készíteni, mint a mi fajtáinkból, a melyekben 7—9% a cukor. Az eredmény pedig az, hogy Franciaországban évenként 18—20 millió hektoliter almbor termeltek.

Az igen vidéken meg senkinek nem jut eszébe, hogy asztalára való szilvát kivül eladogassa mást is termeljen; mert tudja, hogy ez

terem ott a legjobban és ebből vesznekők be évente 3—4 millió frankot.

Eppen így van Montreuilles az őszibarackkal. Angers a körtvély és a *Téli fehér károlni* almájával stb.

Ezek ime követésre méltó példák, a melyekből nagyon sok tanulságot lehet levonni; a többek között azt is, hogy ne akarjon egész Magyarország a piac számára csupán nyers gyümölcsöt termelni és attól mentőlelőbb megszállni; mert ezáltal önmagunkat rontjuk, mivel ösztönözöl a káros és az árak mintegy mesterségesen süllyesztenek.

Minden föld, minden gazdaság fejlődés tisztába azzal: minő gyümölcsöknek és fajták tenyésznek ott a legjobban és csakis azokat tenyész; ha aztán ezek nem volak a nyers fagyósításra: rendezkedjék be úgy, hogy azt a legelőszerebb módon értékesítse illetőleg feldolgozassa.

Ha meg piacci, vagyis nyers értékesítése való gyümölcsöt képes kiváló minőségben előállítani, ne akarjon minden gyümölcsnemet felolteni, hanem csak egyet és a fajták összeháttalásánál kövesse a kis Stájerország példáját.

Ott ugyanis régóta meg van állapítva minden egyes vidék számára a nyárgan való termelésre legjobban bevált gyümölcsfajta. Tudja a kontinens minden gyümölcskereskedője — mert gondjuk van rá, hogy megkérde, — hogy Stájer melyik vidéken termelik tömegesen pl. a Kanadai renét-stb., a Masznáski-t, a Lichtenwaldi viaszmalst stb., és onn rendel, tudván, hogy akár vonatráma is kaphat az illető fajtából.

Nálunk meg ime az egész országban sem igen lehetne egy-egy piaccos fajtából egy wagon-rahományt összállítani.

De hát ezért is van a kis Stájerának jóval nagyobb jövedelme a gyümölcsből, mint széles nagy Magyarországának?

Sok hasonló tanulságos példára tudnók meg mutatni; de az hiszen példák eddigébből is meggyőződhetett az olvasó, hogy a gazdasági gyümölcstermelést minő szempontok kell megvizsgálni; minő szempontok kell, hogy — vezetjenek benünknek ezek berendezésénél, — hogy a gyümölcsstermes hazánkban szánótvető kögazdasági tényezővé nőjje ki magát.

Ezen szempontok közül különösen jelentőséggel érdemelnek a termes tényező, vagyis az éghajlat, a felvétel és a talaj; mert ezek szabják meg a termes iránysít és kiterjedtséggét, sőt magát az értékesítés viszonyait és ebből folyólag a jövedelem nagyságát is.

Érmeleti szempontból nagy és tág tér kínálkozik ezek részletezésére. Ezzel azonban nem kívánom az olvasó türelmét próbára tenni, hanem tisztán gyakorlati alapon kiáltnak a szükséges tudnivalókat röviden összerezni.

(Vége kör)

LEVELSZEKRÉNY.

Kérdés.

196. kérdés. Oly vetőgépet szándékozom megvenni, melyet dombos és hullámos földön, hegyoldalt is biztosan és sikeresen használhatnék. Mely szerkezetű gép ezébra a legjobban és hol szerethetném be azt legutányabbabb?

Gyeta. L. J.

197. kérdés. Ajánlható-e a prágai Szalatny-és Kroschel cég által importált Massey-Harris-féle új aczéllékű kultivátor a rea szerelt szóravető vetőgéppel együtt?

Ki próbálta ki e gépet? A m. kir. gép-kiserleti állomás megírta-e?

Pontos-e annak kivitele?

Sepros. P. H.

198. kérdés. Káposztarepe vetésem közt, egy repcéhez hasonló növény (mint egy harmadrész) máris szára indult és virágzani kezd. Mint a kilátást nézve, a mutatja, ez sem nem káposzta, sem bánáti repce.

A használt vetőmagból is küldök egy kevés mintát; ezt nagyító üvegen át is nézem, és elválasztó nádny, a repcéndől apróbb fűmagból, más idegen keveréket nem igen találom.

Kérdem: milyen növényzet az ide mellékelte? Olajmagok várhatók-e róla? sokkal hamarabb érke-e, mint a káposztarepe? Kártekonny vagy egyáltalán milyen természetű növény ez?

Az általam kereskedőtől való csétra vettem, károsodás esetén követelhetek-e kártérítést és mi módon? F. G.

199. kérdés. Műmoslékkal (talan egyszerű szeszgyári moslék? R. V.) a melyet tengerből dolgoztok fel, nagyobb mennyiségű ökröt hízalok. Naponta átlag minden ökör háromszori etetésre kap 6 kgr. tengerből 75 liter moslékot (forró). 1 kgr. olajpogácsát, 12 kgr. buzapólvát moslékkal felüszte és 8 kilogramm zabszállal.

Kérdem helyes-e ezen hizálási rendszer? D. B.

Felelet

Patkányirtás. (3. felelet a 198. kérdésre. Ha kérdéstevő, magtrából vagy kamarából, szóval olyan helyről kívánja elpusztítani a patkányokat, melyet jól el lehet zárni — hozasson két vadászmenyett, azokat zárja be s azok kipusztítják őket, mert minden kis lyukba beférnek, a kicsinyeket s az öregeket is elfogják s megszézik. A nagyok nálam utóbb mind a rag alá menekültek magtrában, onnét pedig Flóbert-pisztolyval feloldoztam. Ezen szék kis kedves állatokát kapni Gudera Károly állatkertőndőllő-bécsben. Kóborra: Énmi tejet, főzöleket stb. kell nekik adni, mint a macskának, és 25 frtért vettem pártját.

Hegyi vetőgépek. (Felelet a 196. kérdésre.) Hegyi vetőgépek kaphatók Sack Rudolf magyarországi gépgyárban, Budapestben, Weiser J. C. gazd. gépgyárban Nagy-Kanisán, Kühne Éde gazd. gépgyárban Budapest Clayton & Shuttleworth, Hofferer & Schrantz, Lakos Nándor gazd. gépraktárisban Budapest, Bächer & Meichler gazd. gépraktárisban szintén Budapestben. E vetőgépek elég jók mind; a kiseri vetőgépversenyen Sack Rudolf és Weiser J. C. gépei kapták az első díjat. Mindkettő jó gép, úgy a többi is. Megfelelő kezelés mellett mind egyik jó munkát fog végezni. Egyszerű szerkezetű dolgban a Kühne-féle „Masoni Drill” tűnik ki. Arra nézve kevés különbség van köztük. i. s. P.

A Massey-Harris-féle kultivátorok. (Felelet a 197. kérdésre.) A Massey-Harris-féle aczéllékű kultivátorok elismert jó gépek. Hogy azonban a velük kombinált szóravető készülék megfelelő-e s hogy azaz jól munkát lehet-e végezni, azt adatok hiányában előre megmondani nem igen lehet.

Miután a szóravető már magában véve sem tökéletes munka, nagyon valószínű, hogy az a kultivátorral kombinálva sem fog jobban lenni.

Tudtommal nálunk még e két kipróbálva nincs, de az aczéllékű, rugósított kultivátorok a Schleswig-holsteini gazdasági kamara által 1897. é szeptember havában Quarnebeckben rendezett kultivátor-versenyen jóknak bizonyultak. Erről részletes jelentést ad fenti kamara azévi jelentése (Landwirtschaftskammer für Schleswig-Holstein. Kiel).

A repce egyenletes fejlődéséről. (Felelet a 198. számú kérdésre.) A beküldött növény: káposztarepe (Brassica Napus oleifera). Időjárás, egyenletes trágyázás, vagy egyéb okonál fogva az egyszerű vetett magyokból kell növények egyharmada jóval megelőzött a többi.

A magot is vizsgálat alá véve, az is káposztarepének bizonyult, közötté azonban gyommagvak és igen kevés repárepce mag is van.

A korábban fejlődött növényeket csak azon esetben kellette kiküldni, ha már mutatkoznak az egyenetlen érés kivételében.

Miután a mag kifogástalan, a szállító kereskedőtől kártérítést követelni nem lehet.

Thaisz Lajos.

Jég-szövetség.

1898-évbén alakult meg az „Első Magyar Biztosító Társaság” kebelében a „Magyar Gazdák Jégbiztosítási Szövetsége”. Ezen szövetség akkor 12 év óta létezik magt; hogy fejlődött díjtételek mellett az Első Magyar Biztosító Társulat kötelekében megmarad; a biztosított felek egyeteme az ügyek vitelére és az ellenőrzés eszközésére egy felügyelő bizottságot választott meg, amely felügyelő bizottság mandátuma szintén 12-évre szól és az a f. évben, miután a múlt évi számadások a bizottság átvizsgálta, lejárt.

A napokban tartotta ezen felügyelő bizottság utolsó ülést, melyen bejelentették, hogy az 1898-évi üzleti vesztesség a szövetség kebelében 1.052.971 frt. 69 kr. és a 12-évi alatt pedig összesen 3.142.432 frt. 40 kr. volt a kimutatott vesztésge. Mondnivaló égg szomorú eredmény, de ennek részletes ismertetése, jelen alkalommal nem bocsátjuk; volt már arról szó tavaly, lapunk hasábján több ízben, most a jég szövetség másnévi ügyeiről óhajtunk beszélni. Ugyanis a jég szövetség kebelében a megalakulás után is biztosító felek vettek fel, úgy, hogy vannak még csak a, mint az bejelentették, még körülbelül 450.000 frt biztosítási díjat fizető felek, a kik a szövetség kötelekhez tartoznak s a kiknek kötelekességük fokozatosan terjed 1903-ig.

A társulat kötelekességének legalább részben megfelelni óhajtván, a meglévő szövetségi tagoknak ezen töredékre a törzskönyvben értelmeben a biztosítási kedvezményt kiterjesztetni kívánt és arra kérte az együttevő felügyelő-bizottság, hogy a jövőben meg a szövetséghez tartozó felekre nézve a díjtelek megállapításánál figyelembe vegyék, miután azonban a felügyelő-bizottság tagjainak mandátuma ez évben lejárt és miután a felügyelő-bizottság tagjai megszűntek a jég szövetségnek tagjai lenni, mert ott azon törzskönyvi választották, a kik már az 1888-iki megalakulásakor a szövetségbe béleltek, ennél fogva nem éreztek magukat jogosítottaknak arra, hogy a jég szövetségbe benn maradjak ügyet ellenőrizni, hanem a lemondott felügyelő-bizottság által a részvénytársulat igazgatósága felhívott, miszerint a szövetségbe tartozókké közgyűlésre hívja össze és a közgyűlés által választassák meg az új felügyelő-bizottságot.

Annál kevésbé mehetett bele a lekövetendő ügyekbe a bizottság, hogy a jövő jégbiztosítási díjtételek a szövetség létezés tagjai részére megállapítsa, miután a részvénytársulat igazgatósága azt a javaslatot terjesztette elő, hogy a szövetségi tagok jégdíjait oly módon állapítsassanak meg, hogy a szövetségi tagok 20%-kal kevesebbet díjat fizessenek, mint az első Magyar, vagy más biztosító társulatok jégdíjait. A biztosítók asszisztán megállapított jégdíj lesznek, vajjon ezen díjak mily nyagok lesznek, erről egy szóval sem történt említés.

Égy tehát nem maradt más hátra, minthogy a lemondott felügyelő-bizottság ezt egyenlőtlen tudomásul vette, hogy a jég szövetség tagjai legelőbb tájékozza legyenek, mily elbánásban fognak részesülni a jég szövetségi tagok, a részvénytársulat részéről.

A legfrédesebbkel lett volna tudni a felügyelő-bizottságnak, hogy mily díjakat állapítottak meg a jövő jég-díjnyire; azonban erről említés nem történt, sem a felvetett kérdésre egyenlőtlen felvilágosítás nem adott. Ugy hiszszük, nem véteünk nagy a feltevés, miszerint az a h. évben a jég szövetség május 1. április hóban járunk és a gádzközönység meg

nem bír tudomással afelől, mely díjakat őhajt szedni a folyó évből a jégbiztosítási karter.

Alkalmunk volt egy vasmezei úri emberrel találkozni, aki tudomást szerezett arról, hogy Vasmezejére a díjak oly magasan lettek megállapítva, amolyan az államadók nagyságát megfoglók haladói mértékéről pedig arról értesültünk, hogy az úgynökségnek a díj nagysága megtudható nem lesz, hanem az úgynökségek a biztosítás bevallásakor egy százalékat díjat fognak számítani a biztosítási értékek után mint alapdíjat és a költségeket fellépvizsgálás végett a központba határozott beutnyitlan s a központ fog azután befizetni azért, hogy az illető biztosító által mely díjak szedendők be, vagyis az 1 százalék díjtétel csak csalek lesz és a biztosító fél hogyha költséget megvizsgálja, megletésekből fog részesei annak kézhéveitelen után. Nagyon ajánljuk tehát, hogy gazdaközösségünk a folyó évből a jégbiztosítások kiténésél a legnagyobb óvatossággal és körültekintéssel járjon el, ne legyen kelemetlen megletésekből, melyek megint, midőn a díjtételek kifizetendők lesznek.

Guthori Földes Gyula.

Földes Gyula, a pozsonyvármegyei gazd. egyesület ősz titkára e hó 11-én val meg arról az állásról, melyet 38 éven keresztül hiven szolgált. Pozsony vármegye gazdaközössége önnepelésül tünette ki az érdemes ferfit, mikor az buzgó tevékenységi köréből bucsuzva, az egyesület alelnöki állását foglalja el.

Nagy utat futott be. Működése a pozsonyvármegyei gazd. egyetnél egy oly korszakban kezdődött, amidőn a gazd. egyesületek nemcsak mint ilyenek működtek s eszközöltek az óriási átalakulást hazánk mezőgazdasági viszonyaihoz, de a nemzeti szellemnek is hű ápolói voltak s előkészítettek a korona és nemzet kibékülését s a 67-iki kiegyezést. Azóta szaklatlan titkárja a pozsonyvármegyei gazd. egyesületnek s hír öre volt a nála letermészeztetett mezőgazdasági érdekeknek majd nagy évtizedeken keresztül. Oszintén adozunk elismerésünkel a nagy időt tanujának, mikor megváltt a től a szerepkörétől, mely életének legjavát merítette ki. Mozzanás s tanúságokban is gazdag életének leírását alábbiakban adjuk.

Guthori Földes Gyula született 1829 december 18-án Csekür-Pákan; a tija Földes Jonkim Pozsony vármegye főbírája, anyja tejfalu Súdó Anna volt. Elemi iskoláit Csekür-Pákan, a középiskolákat Pozsonyban és Nagyszombatban végezte. Mint első emines a természettudományokban kedvence Rómer Flóris tanárának. A jogot kitűnő eredményvel szintén Pozsonyban végezte. Joggyakornokságot Burján Ignác urad. közigyésznél gróf Pálffy Gyula uradalmában kezdte.

1848 szeptember 2-án a 15 ik hónvéd zászlóaljhoz lépett be, ahol később hadnagy-nak lépett elő; mint ilyen küzdé végig a szabadságharcot s Világosnál lette a fegyvert, besorozták a császári hadsereghez, de később elbocsájták. 1849 októbertől 1850 márciusig hűbérök M. Kovácskúráján főbírája, ezután Simándra megy Bitó Ferenc főszolgabíró iródjává, ahol ugyiszólva mindenes, mert iktató, kiadó, írnök, fogalmazó és végrehajtó egy személyben. 1850 karácsonyára hazakerül, beteg.

1851-ben Botló József uradalmi ügyésznél folytatta a patvarisztatást. (Bátványi József márczusavai és gróf Esterházy Vincénék főbírája uradalmában.) Az átmeneti kor az urbéri váltság előkészítése és gazdasági berendezésnél állta.

1853-ban Újakra kerül, az 1849 októberről 10-én kivégzett br. Jaszénák János özvegyéhez, gróf Borogh Aloizához, a „Jaszénák” levéltár rendezése végett. Itt maradt, mint titkár, jogtanácsos és uradalmi ügyész 1861-ig, rendezte a bonyolult viszonyokat, fogott, a gazdaságok

felszerelését befejezi s ezek mellett a gazdasági lapokba írogat.

1861-ben a vármegye I-ő aljegyzőjévé, a gazdasági egyesület pedig titkárjává választja. A megyei szolgálatot október 1-én az összes tisztviselőkkel leteszi.

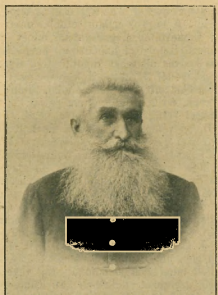
A provizorium alatt tettestől lelkeltől a gazdasági egyesületnek szenteli ingyenes munkáját 1872-ig. 1862-ben ügyvédi vizsgát tesz.

1863-ban október 1-én megházasodik; nőülviszi Burján Ignác leányát, Izabellát s vele boldog egyetértesben élve, 8 tagból álló családot alapít.

Mint titkár, előjár kiküldetésekben, rendezi a sűrűn tartott kiállításokat, versenyekeket, gazdasági leírásokat. 1872-ben törvényeszi önlökke nevezetelen ki, lemond a titkárságról.

A politikai pártarhoz azonban megváltni kényszeríti a bírói állástól s felszámolapzerkesztőnek és kiadónak; megalapítja a „Westungarische Granztob” magyar szemlélt, német nyelvű pozsonyi lapot.

1873-ban elhaladózatlan a gazdasági egyesületnél titkára, újra őt keresi fel az egyesület s ettől kezdve ismét vezeti ennek ügyét mostanig, tehát összesen 38 évig s szerkeszti az évkönyveket, értesítőket, melyek számtalan értekezésért, jelentésért foglalják magukban. Ezek közül a „föld kimerülése és trágyázása” címről 1863-ban tartott felolvasása, az első viz-

Guthori Földes Gyula.

jogi törvény tervezetéről való jelentése, a hitelszavetéről mely a 70 és évekéről szólo jelentése az országos mozzalmat messze megelőző időből valók.

1881–1884-ig a dunaszabadhelyi kerület képviselője az országgyűlésen a függetlenségi párt híveként.

A megyében mint a törvényhatósági bizottság tagja 1861-től, mint a közigazgatási bizottság tagja ennek élelbelépése óta működik; mint ilyen Boross miniszter egyenes kívánatára lenyikedik máig a „Dunaszábalyozás közzállító doregység” közbizottság elnökezéséni.

Tyrfort ideje alatt a közigazgatási bizottságban évekig díj nélkül gazdasági előadó. Mint titkár 1872-ig nem kap semmiféle díjazást. 1873-tól évi 600 ft tiszteletdíjat kap.

A pozsonyvármegyei felsőcsallóközi ármentesítő társulat alelnöke 1876-tól 1887-ig és igazgatója 1887-től 1890 ig.

A Földes Gyula 38 éves pályafutásának méltó befejezése volt az az ószinté orváció, melyben Pozsony vármegye gazdaközössége résztesítette állását megvaló titkárját az egyeteli közgyűlés alkalmából, amelyről a következőkben számolunk be.

Pozsonyvármegyei gazdasági egyesület közgyűlése.

Nagyjelentőségű közgyűlést tartott április hó 10-én a pozsonyvármegyei gazdasági egyesület gróf Pálffy István, egyeteli elnök elnöklete alatt. A közgyűlés rendkívüli nagy érdeklődés mellett folyt le.

Jelen voltak: Gróf Pálffy István előnök, Bartal Aurél alelnök, gróf Esterházy Ernő, báró Nagy Árpád, gróf Pongrácz Frigyes, Szandner Ágoston, Beszay Szilárd, Bitó Béni, Veres Péter, Lezakay Sándor, Czintula Áruhr, Lédérer Ignác, Spitzer Mr., Bitó Lipót, Heim Gyula, Both György, Poor Tütsz, Prenszil Iván, Ujj István, Knau Antal, Súdó István, Neumann József, Tólg Gyula, Dr. Olgyay Árpád, Gülcher Jakab, Bacsák Árpád, Cseh Vilmos, Újházy Árpád, Schwarzer Jenő, Rovara Frigyes, Prickel János, Wagner József, Richter János, Taubinger Lajos, Galgóczy Antal, Nagy Ágoston, Nagy Vincez, Nagy Miklós, Rubinek Gyula, Szilassy Zoltán, Gond Ignác, Karig Adolf, Petőcz Kálmán, Pollák Gyula, Fanzler Gottfried, Krupiczker Károly, Bartal Ferencz, Nagy Ignác, Waymar Sándor, Faber Zoltán, Schmidt Pál, Szemternik Árpád, mint Csütörtök község képviselője, Baján László, Gracsányi Gyula, Földes Gyula.

Az elnök az ülés megnyitása után dövizöl az OMGE, mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének képviselőitelen jelenlevő Rubinek Gyula szövetségi titkár és Szilassy Zoltán szerkesztő-titkár. Az egyeteli számadások 10,867 ft 61 kr. bevétel és 7422 ft 47 kr. kiadást tüntet föl. Az összes vagyon 26,945 ft 14 kr. tesz ki. Az állatellenesztési alap 6478 ft 98 kr. bevétel, 2266 ft kiadás szemben, 4212 ft 98 kr. maradványt tüntet föl. Összesen 12 drb. hiába osztott ki. Gróf Pálffy János inséges alapítványa 4847 ft 19 kr. tesz ki.

A számadásokra nézve a felmentvény megadtván, az elnök és az összes tisztakar léközött, melyet Pálffy elnök tolmácsol, aki már 32 éve élök az egyesületen. A közgyűlés Rovara Frigyes felszólalására nemcsak köszönetet mond az eddigi elnöknek eddigi működésért, hanem felkéri a közgyűlés nevében, hogy továbbra is vállalja el az alelnöki tisztelt, mire a közgyűlés Pálffy István továbbra is elnöké egyhangyuan megválasztotta.

Most Földes Gyula az egyesületnek 38 éven át titkára jelentette be az állásáról való léközönséget. Erre az elnök felolvassa dr. Darányi Ignác földművelésügyi miniszternek az elnökhez intézett követelőző elismerő leíratt: „3431. sz.

Nagyszögű Guthori Földes Gyula urnak a Pozsonyvármegyei gazd. egyesület titkára.

Pozsony.

Értészemre jutott, hogy Nagyszögű a Pozsonyvármegyei gazdasági egyesületnél annak megalakulása óta, kétsz megszakítással 38 éven át viselt titkári állását megváltta.

Indittatva érem magam önnelgova, hogy Nagyszögűnek ezen minőségében így hosszú időn át hazánk mezőgazdaságának felvirágoztatásáért érdeklés mindenkor lelkes buzgalommal kifejtette kiváló működésért meleg elismerésemet nyilvánítsam.

Budapest, 1899. márczius. 31.

Darányi.*

Az elnök a miniszter elismerése után illetékesnek tartja magát, hogy az egyesület nevében érdeklés nyilvánítsa, hogy az oly hosszú időn át teljesítet önnelgű munkálkodásáért és kérsje, hogy közzimködésével az egyesületet továbbra is támogassa.

Földes könyvegy megtaghva hálás köszönet fejezi ki a miniszternek és az egyesületnek az iránta tansított elismerésért és fogadja, hogy annak az egyesületnek, amelynek bölcsőjén őt állított, ennek utólagj kötelezettségeinek fogja tartani szolgálatot tenni.

Büti Déni méltán a hosszú éveken át teljesített titkári feladatok súlyos és ezért is a pozsonyi igazgatónak nevében elismerését fejezi ki, mert a tükár a hosszú időn át nemcsak a megyének, de a hazának is szolgáltatott tett és javasolga, hogy Földest az alelnöki állásra megválasztassék. Másodelnöknek báró Fay Dénes, alelnöknek Földes Gyula választatott meg.

Elnöknek Gyula a Gazdasági Egyesülettel Országos Szövetséges nevében az eddig elhangzott elismerésekhez a Szövetség és a többi gazdasági együleti tükároknak elismerését fejezi ki, kik további ösztön: mérhetnek működésük terén az érdemnek tapasztalt elismeréséből.

A lemondott tükár helyébe az igazgatóválasztáson által kandidált: **Horváth Jenő**, **Tóth Pápa** László és **Pálfy Sándor** közül **Horváth Jenő** egyhangulag választatott meg, ki nyomban köszönetet mondott a megválasztatásért és a gazd. egyesület elnökönek, valamint tagjainak támogatását kéri jövőbeli működéséhez.

Teljesült **Sido István** javaslata a leköszönt **Bartók Ádám** alelnöknek jegyzőkönyvi köszönettel szavaztak.

Pénztárnoknak **Nagy Miklós**, ügyvezető **Olgay Árpád** választatott meg.

A közgyűlés napjának estjén a Pozsony megyei gazdasági egyesület a „Magyar Királyi” szállóban Földes tükár tiszteletére bankettet rendezett. A bankettet az egyesület elnöke gróf **Pálfy István** mondotta az első felköszöntő Földere, utána **Szilassy Zoltán**; ezután a Pozsony megyei gazdasági Egyesület eredményes múltjára, melynek egyik főtevényője Földes, kezdetül fogva tükár volt, akinek nemcsak a hosszú ideji közpályán való működése érdemi meg az elismerést, hanem az a szellem fektap, melyet az egyesületben állandóan ápol a mely az egyesület tagjainak ösztönzőtársadalmi erélyt fejlesztve, az egyesület működését első sorban eredményes lette. **Horváth Jenő** az új tükár a pozsony megyei gazdasági szervezetet éllette. A társaság emelkedett hangulatban a késő éji órákig maradt együtt.

VEGYESEK.

Mai számnak tartalma:		Oldal.
Az OMGÉ. közleményei.	.....	506
A földművelésügyi miniszter expozíciója.	.....	506
Jágvédelem.	.....	601
Guthori Földes Gyula.	.....	602
Növénytermelés.		
Dohánytrágyázási kísérlet. <i>Károly Kálmán.</i>	.....	598
Állattenyésztés.		
Nyári malacoztatás. <i>Székely Gábor.</i>	.....	599
Szőlőnevelés, kertészet.		
Írnyelvek a gazdasági gyümölcstermelésnél.	.....	600
Levegőszórás.	.....	601
Vesek.	.....	603
Szarkafélék izenek.	.....	605
Kereskedelem, léte.	.....	604-605

A seprő-cirkók áremelkedése. A „Magyar Kereskedelmi Múzeum” nyomán arról értesülünk, hogy az Egyesült-Államokban a seprőgyártásnál használt cirkók ára a legutóbbi időben tonnáknál (900 kg.) 90 dollárról 150 dollárra szökött fel. A rendkívüli áremelés oka a tavalyi szokatlanul gyenge termésben keresendő. Míg az átlagos évi termés rendszeren 20-25.000 tonnát szokott kitenni, addig a múlt évi termés nemcsak többre (3000 tonnánál) jelleme már állított meg, mint általában, hanem 5654 tonna rendelkezésre. Az áremelkedés még orlyán várható. Tekintettel a nyersanyag fűlési áremelkedésére. A seprőgyárosok nemzeti szövetségére” gyűlést tartott Chiikádon, melyben az Unió minden részéből 54

gyáros vett részt a melyen elhatározták, hogy azának a seprőnek az árát, a melyek jelenleg tucatszónál 3.50 dollárral van olcsóbban adnak el, tucatszónál 50 centtel felémelik és hogy ezental semmiféle seprő tucatszónál 2 dollaron alul el nem adnak. — A seprők árának további tetemes felémelését tehát kereskedők körökben biztosra veszik. Egyes nagyobb chikágói seprőgyárosok meg vannak arról győződve, hogy rövid időn kénytelenek lesznek 175 dollárt fizetni tonnáknál és természetesen készek volnának szükségletük fedezésére a külföldről is nagymennyiségű cirkókat behozni, ha az „Joco Chikágo” csak valamivel is olcsóbban megkaphatják. A mi a csomagolást illeti, a cirkók rendszeren bálókba kötik, meg pedig úgy, hogy két réteget tesznek egymásra a bugákkal befelé, t. i. úgy, hogy a bugák egymásba nyomódnának a így az egész kötés körülbelül harmadfél láb hosszú és másfél láb vastag, a magasság természetesen a cirkószálak rövidebb vagy hosszabb voltától függ: és az egészét galvanizált vasdronnyalán ötszörösen átkötik. Nem galvanizált vasdronnyalán használható, mert az esetleg rozsdafoltokat okozhat, az árát értéktelenné teszi. — Ha a hazai termelők vagy kereskedők rendelkezésre csakugyan áll kivitelre fordítható anyag, úgy észlezeri volna az össekötésű iránti lépéseket mielőbb megtenni, s a nagyobb gyárosokat természetesen angolul ir ajánlatokkal felkeresni. — A chikágói nagyobb seprőgyárosok névsorát az érdeklődők megtudhatják a Magyar Kereskedelmi Múzeum tudószó iródojában. Az itt közölték méltán a seprő-cirkók termelésre iránythatják gazdánk figyelmét, amely termelési ág az utóbbi időben a cirkók áremelés következtében megszűnt jövedelmező lenni, ezért sokan felhagytak vele, de épp ennek következtében egy időre a cirkótermelés ismét megalapozott.

Az amerikai gyümölcsbevitel Németországba, mint értesülünk, és éj folyamán előreláthatólag emelkedni fog. Ennek a feltételek a hamburgi főkonvencziának a jelenléte szolgál immár, mely szerint a német vámterületen immár nem ellenőrzik az amerikai gyümölcsöt a tetemlenség szempontjából. Ugy a későbbi tehát, nem félők több amerikai gyümölcsiparisztól behurcolásának veszélyét. Gyümölcskivitel Németországba már a múlt évben is rendkívül csapant; most a felszabadított amerikai kivitellel szemben gyümölcskereskedőimünk minden mozgékonyágát ki kell fejténie, hogy a német piacot teljesen el ne veszítjük. Mindenesetre aktívussá vált az a sokféle érdekeltségű kiróság, mely a cirkó- és gyümölcsüzletben ugyan egyezkedni megismereni s kielégíteni a német piac rendszeren nagyobb készletekre irányuló keresletét s hogy gyümölcskivitelünk a közlekedési politika is protetszálja.

Csatorna-izap mint trágya. A székesfővárosnak központi csatorna-szivattyútelepén, amely az ez-évközi vasút hídjának közelében a Duná partján és közvetlen vasút vágányánál jár, nagymennyiségű csatorna-izapot nyernek a szedimentálások következtében. A nyert csatorna-izap körülbelül évente 2500 köbméterre tehető. Ezen csatorna-izap a legközelebbi időben árjeltés utján fog eladni. Felhívjuk erre a fővárosnak a közel fekvő gazdaságok tulajdonosainak figyelmét, mert ugy hisszük, hogy ezen izap nagy trágyázó erővel bír, s azt a vasnyal vagy Duná mellett fekvő gazdaságok nagy előnyvel felhasználhatnák. Az anyag a szivattyútelepen megtekinthető, ugyanott további fűlőválogatások is nyérhetők.

A Magyar Kölesoms Állattenyésztő Szövetkezet, amely minden ágban és körben működik, részben a körülmények helytelen előadása alapján a szövetséget támadó cikkek jelennek meg néhány fővárosi lapban. Illekedés helyen szerzett információink szerint az alapítók által jeggzett részvények ára, mint biztosítási alap mind az szövetséget rendelkezésére állított és

áll ma is, mert készpénzben teljesen be van fizetve. A hírlapi híradások egyedül arra vezethetők vissza, hogy Lázár István vezérigazgatótól több rendbeli súlyos szabálytalanság elkövetése miatt az igazgatóság vezérigazgatói állását azonnal elmozdította és ő igekeztet a saját a szövetséget ellen rosszakaratulag informálni. A szövetséget ügyei teljesen rendszerben vannak. Senkinek ellene jogos követelése nincs. Nagybán kar és vezetésig a szövetséget annál kevésbé érte, mert működését csak folyó évi február hónap kezdette meg, a biztosítási üzletből folyó csekélyebb kárak teljesen kifizetettek. Egyébként a szövetséget igazgatósága az e h 6-ikán tartott igazgatósági ülésen az alapszabályok módosítása végett közgyűlést összehívást határozta el és az alkalommal módok lesz a szövetséget tagjainak meggyőződni a szövetséget ügyeiről.

Porcellán zománc-festék. Teigazdaságok, tejcsarnokok, tejkezelő helyiségekben a tisztaságra különös gondot kell fordítani, ez által nosan tudott dolog. Ezen tisztaságot könnyen tarthatjuk fenn, hogyha a falakat a Lutz-féle porcellán zománc-festékkel mázolásra. E fogból a régi vakolatok darva rongyral dörzsöljék le és a mázolásra teljesen kész zománc-festékekkel rövide köitű zörecset segítségével vékonyan és egyenetlenül felmázoljuk. Ezen mázolás 3-szor kell ismételní, — s bár az előző mázolás egy óra leforgása alatt megszárad, mégis tanácsos a második mázolásal 45 óráig várni. Ez szű a harmadik mázolásra is. 10 négyzetméter darva mázolásához 3—5 kg. ilyen festék kell. A festés következtében, porcellánzomán, sima tükörfelület nyer a fal, úgy, hogy vízzel lemosás által mindenkor könnyű szerrel tisztán tartható s így a romlásukat előzedező becazulások ott meg nem tapadhatnak. Epen ezért lát körben nyert alkalmasnak, jessző minőség, mázolásértékű fém és gépházák s állatokban. A porcellán zománc-festék többféle színben készűl. (Kapható: Lutz Déne és Társánál Pozsony, gyárút 20.) Lásd a hirdetsi rovatot.

SHOTTOLA ERNŐ, BUDAPEST.

Műszaki közp. üzlet: Gyár:
VI., Andrássy-út 2. VI., Révay-ut. 16.
 Foncsér-palota. (Saját telepen.)
 Gőzcséplőgépek javítására és felszerelésére ajtók

Dobsineket
bármely kívánt profilban,
Kenőszalcszettek
minden létező rendszerben,
Csapágyfémek
legkiválóbb minőségben,
Szjakat
legjobb színbenből,
Kenderhevedereket
duplán és háromszorosan keresztbe szövve, valamint a hozzávaló **piéz felvonószalcszettek.**

Rét eg-fém
súlyelt cszikben.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

Vad: Az ököldiménegy 60-66 kirg lettek kilonkint értékesek.

Hal: Pisitrághalménegy 1-150 frig kilonkint, rák 2ja 2-8 kirg került aláadás.

Tej: és tejtermékek: Tejavaj 31 keresztelt, törő kevésbé, ára hanyatlott. Gócsyvári kronkelt kilonkint.

Tojás a melegebb időjárás folytán tömegesen érkezik; ára különösen és külföldi piacokon lejjebb száll. Nálunk a fogyasztás elég jó s az árak 20-40-30 frig várhatók a szeptember 14-én beköszönő egy forintért 46 drót alatt s a 100 drób alatt 230 forint.

Zöldsgégy nagyon mennyiségben érkezik. Az idei őrü eddig jó arányt eladható. Kalarábó 10-15 kirg darabja. Gyökér és répja 2 frt méterármány, uj 2-4 kr. csomója. Gomlak 100 Gócsyvári 45-50 frig. A földi spárga az egész héten jó arányt keresetelt. Kúdeiméneky kivonatossá volnának.

Gyümölcsből egy küldemény alma 20 kron, az apró 10 kron lett a mennyiség miatt.

Fűszer és illatok ára nem változott.

Beküldésre ajánlatok: vad, tojás, spárga, idej zöldsgégyek és vaj.

(A székefvőrával vászarcsonnó-igazgatóság jelentése. Budapest, 1899. április 10. réi.)

Has. Marhasuh hajtója I. oszt. 1. q 1 fr 52-54 II. oszt. 50-52. III. oszt. 40-50. ... (további árak)

Barnom. a) Rialux tej 1 pár fr 130-170- ... (további árak)

Hal. Rák, Harecs, k. ... (további árak)

Tej és tejtermékek. Tej 1 lit. fr 0.08-0.09 ... (további árak)

Állatok és kényeségek. ... (további árak)

Fűszerek és illatok. ... (további árak)

Tej és tejtermékek. ... (további árak)

Állatok és kényeségek. ... (további árak)

Fűszerek és illatok. ... (további árak)

Tej és tejtermékek. ... (további árak)

Állatok és kényeségek. ... (további árak)

Fűszerek és illatok. ... (további árak)

Tej és tejtermékek. ... (további árak)

Állatok és kényeségek. ... (további árak)

Őszi ... dínyeg görög nagy 1 db ... (további árak)

Fűszerek illatok. Paprika és I. rendű 1 q ... (további árak)

Budapesti takarmányárak. (IX. kerület Mester- ... (további árak)

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Állatvásárlások. ... (további árak)

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Állatvásárlások. ... (további árak)

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Állatvásárlások. ... (további árak)

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Állatvásárlások. ... (további árak)

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Állatvásárlások. ... (további árak)

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Állatvásárlások. ... (további árak)

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Állatvásárlások. ... (további árak)

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Állatvásárlások. ... (további árak)

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Német hisztériák. Eladók: Bicskiz Lajos. ... (további árak)

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Állatvásárlások. ... (további árak)

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Állatvásárlások. ... (további árak)

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Állatvásárlások. ... (további árak)

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Állatvásárlások. ... (további árak)

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Állatvásárlások. ... (további árak)

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Állatvásárlások. ... (további árak)

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Állatvásárlások. ... (további árak)

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Állatvásárlások. ... (további árak)

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Állatvásárlások. ... (további árak)

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Állatvásárlások. ... (további árak)

Elsorangu hazai gyártmány. Penteo orz. Belső Magyar Gazdasági Gépgyár. Részvény-társulat. Budapest.

Budapesti szarvasmarhák. Április 16. 7-én. ... (további árak)

Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Alakult 1894. évi máj.

Hódj: TELEKI GÉZA gróf. Alnökö: CSÁVOSSY BÉLA.

Legazgatóság tagjai: ANDRÁSSY GÉZA gróf, HULANOVICS SÁNDOR, DESSZÉFFY ARISTID, PÓSPÉKY EMIL, RUBINKÉNY GYULA, SZENTKIRÁLYI KÁLMÁN, SZÉLLÁSI ZOLTÁN, SZÓNTY ZSIGMOND, TELEKI SÁNDOR gróf, Veszérgysegély: SZÓNTY ZSIGMOND.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KÖLCSENÖS BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZET a gazdaságosság általános elismerése szerint úgy a fizetési és a biztosítási terén minden megfelelő hivatásnak; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaságosság évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felelős megelégedést nyújt ki mindenkinek az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál rendkívül mérsékelt díjával telves megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bővvel; — minden más illeték kizárásával.

A takarmány és szalmáselegő

biztosításra egy intézetnél sem eszközülhető oly olcsón és oly kedvező feltételek mellett mint a szövetkezetnél.

■ Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta érből 5% díjengedményben részesülnek. **■**

Kiszáradtak, ha hasznal egyezzerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal terményüket biztosítják, 10% engedményben részesülnek. Eövebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapestén, (József-körút 8. sz.) és a vidéken léteeltett ügynőköknél. 5024

Saját gyártmányu

„Darling” fűkaszalóink
és
„Handy” marokrakó aratógépeink

felülmúlják ugy eövezzerü szerkezet, mint tartóság tekintetében az eddig nálunk ismert összes amerikai gyártmányokat. E mellett jelentékenyen olcsóbbak a magas vém- és fuvarköltséggel behozott amerikai gépeknel.

Árajánlattal és esetleges felvilágosítással szives megkeresésre készszéggel szolgálunk.

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosok

*** BUDAPEST, ***

V. ker., Váci-körút 60. sz.

Ugyanott szénaforgatógépek, lögréberelyék, (széna- és gabonyajütök), gözcséplőkészletek, kazalozók stb. nagy választékban.

A Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesülete

Budapest, Köztelek.

Utbaigaztással, felvilágosítással szolgál minden adózási vagy műszaki kérdésben.

Hivatalos lapja a „Magyar Szesztermelő” nélkülözhetlen támasza a gyakorlatnak.

Egyesületi tagok ingyen kapják.

Egyesületi tagdíj egy évre 10 frt. A „MAGYAR SZESZTERMELŐ” előfétési ára egy évre 5 frt.

7144

Tenyésztésre alkalmas

fiatal és javakoru 1100 darab hamshirednon és sountdown keresztetésű

anyajuh,

nemkülönböben harmincz darab ugyanily fajú

kos eladó

Gróf Zichy Jakab ur fölési uradalmában.

Bövebb felvilágosítással szolgál az uradalmi intézőség, Füle, Sopronmegye.

Posta helyben, távirat-állomás: Német-Keresztur. 7738

Komposztírozott trágyát

leszállított árban, kisebb és nagyobb mennyiségben, a szesz bármely irányában vasúton szállít.

Budapest — Szt.-Lőrinczl szeméztárlást vasut IX., külső Üllői-ut.

Hivatalos vizsgálati bizonyítata, hogy az a trágyával és komposztírozott trágyával készült szesz teljesen alkalmas a földművelésre. E övebb felvilágosítással szolgál az uradalmi intézőség, Füle, Sopronmegye.

Minden kérdésre a szesz készítője szivesen fogadja a felvilágosítást, ugyanakkor a földművelésügyi miniszternek is megküldte a vizsgálati jelentését.

Magyarországon kizárólag a szesz készítője szivesen fogadja a felvilágosítást, ugyanakkor a földművelésügyi miniszternek is megküldte a vizsgálati jelentését.

LUTZ-féle valódi, teljesen érommentes

Porcellán-zománccfestékekkel

falakon és mennyezetenek egy mosható, igen elegáns és övekkéltésű mintákkal díszített, melyben mindenféle díszítés teljesen lehetséges. — Gazdasági szempontból, uradalmakban, telegazdaságokban, évek óta kitűnően bevált, fél- és vöröses helyiségek, gépházak, konyhák, fürdőszobák, kisceték, stálók stb. részére, valamint mindenütt, ahol dísziségre nagy gondot fordítanak. — Alkalmazás rendkívül egyszerű és olcsó. Szakemberekből való számos elismerő nyilatkozattal, miniatúrával és perspektívával szivesen szolgálunk az egyedüli gyárosok

LUTZ EDE és TÁRSA POZSONY, Gyár-ut 20. sz.

Örökös gyertya

Korszakalkotó találmány, megbecsülhetetlen értékű szilárdok, vadász- és minden egyéb háztartási részére.

Ára darabonként csak 00 kr. (A pénz előlégese beállításra mielőtt portómentesen megküldve.)

KARL BENDER I., WIEN IV., L.

Eladó

még JÁLICS GÉZA szőlősgyáli (u. p. Gyál)
szőlőtelepén

Riparia Portalisra ojtott Olasz rizling

Vitis Solonisra ojtott Olasz rizling

Riparia portalisra ojtott Chasselas croquant

fásajtvány. Továbbá Merlot, Carbenet európai és
Othello direkttermő **amerikai sima szőlővessző.**

Felvilágosítással szolgál az

INTÉZŐSÉG.

7711

Vöröstarka tinó

és üsző

legprimább, 1—2 esetleg 3 évesek és pedig hizálni való úkrök el-
adására és későbbi szerzésre 7336

legolesőbb árért vállalkoznak

WEILLER és EISNER Kis-Czelli kereskedők.

Eladó

amerikai és európai

szőlővessző

Élter János Temesvár.

7727

Csász. és kir. udv. szállító.

Kizárólagos szabadalom.

Egy kísérlet elég!

EXSICCATOR.

Fontos földbirtokosoknak, háztulaj-
donosoknak, szőlőbirtokosoknak,
gyárosoknak, börgyáraknak.

Mindennemű penészgombát és fal-
nedvességet gyökeresen kiirt, úgy
hogy ezek többé nem kerülhetnek
felszínre, 10.000 elismerés!

Ezen szer a kontinens minden hasonló
szerét felülmulja.

Ismertetés ingyen.

Magyarországi vezérképviselet:

Bárdos és Brachfeld

műszaki áru üzlete

Budapest, VI/7., Gyár-utca 23.

Nagy fehér

YORKSHIRE sertések

húsa tenyészet

Fiatlai tenyészállatokat olcsó áron szállít:
GUTSBERG WALTUNG FEILING.

Post: **Ostering, Ober Österr.**

MEGJELENT

az O. M. G. E. kiadá-
sában a

Suschnka Richard

(magyarországi gazd. akadémián
intézője)

**Egyszerű
gazdasági
számvitel**

az O. M. G. E. által
1000 frt pályadíj-
jal koszoruzott

pálya m.ú.

Bolti ára esinos

vászonkötésben 3 frt.

az O. M. G. E. tagjainak,
illetve a „Köztelek” előző-
léteinek csomagolás és portó-
mentes megküldésével

2 frt 30 kr.

Megrendelések a

„Köztelek”

kiadóhivataltába,

BUDAPEST, IX. ker.,

Üllői-út 25. szám alá

Intézendők.

Eladó még

a pankotai „Bokréta” hegyi szőlőből eredő nagyobb meny-
nyiségű Mntosfehér sima Zöldajtvány (legbővebben termő borfaj)
Ripária Portalis alanyon párosítva, valamint Mustosfehér kevés
nemes Kadarka, Bakator (rózsa) és Olasz Rizlinggel Keverve 75 fo-
rintjával ezekenkint.

Adelmann Károly szőlőbirtokos,

UJ-SZT.-ANÁNN. (Aradmegye.) 7723

Koseladás.

Gróf Károlyi Mihály
debrői uradalmi electoral
negretti merino faj juh-
szatában 50 db fülös számú

tenyészkos eladó.

Vétel és árak iránt tájékozást nyújt Kompolton, u. p. és
vasútállomás Kápolna Hevesmegyében, a

Jószágfelügyelőség.

MARSCHALL A.

kocsi-, hajtó-, lovagló- és istállószergyár,
gőzfűrésze és fahajlító telepe

Pozsonyban, III., Grössling-utca 16. sz.

Ajánlja:

landauer broom, fölfedeles, nyitott vadászokcsijait
és hintőit, igen könnyű és elegáns kivitelben és
a legkülönfélébb alakokban.

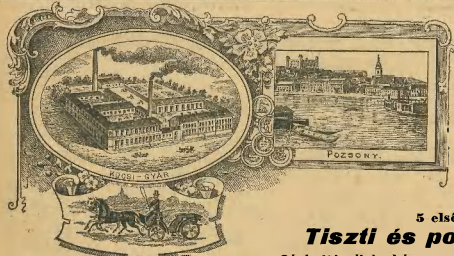
5 elsőrangú éremmel kitüntetve.

Tiszti és polgári lovagló eszközök!

Géphajtásijak, Lőszerzámok, uri fogatok és gazdasági lovak részére.

Mintaraktár a kereskedelmi múzeum állandó kiállításában Budapesten, Városliget.

KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével

hajlandó vagyonok elváltatni; építgy

mélyrigolozást szőlő-telepítésekhez.

Érdeklődők kéretnek, hogy alábbi címre forduljanak.

WOLFF ERNŐ, BUDAPEST-KELENFÖLD.

**Fás, gyökeres szőlőültvények
leszállított áron**

kaphatók még

VIMMER IMRÉNÉL, ESZTERGOMBAN.

Borjakok ezre 120 forint, száza 13 forint. csemege-fajok ezre 140 forint, száza 15 forint. Kapható európai és amerikai sima és gyökeres vasszó is. Postafordultával tudakozódásra válaszolunk, vagy kívánatra árjegyzéket küldünk.

7722

Telepítés és parcellázás.

Vas- és Zalam. szélén közel vasúthoz és városhoz egy

tagosított uri birtok

nagy belsőséggel, szép gyümölcsösökkel, urilakkal és gazdasági épületekkel, **713 m. hold** és pedig: 475 hold szántó, 51 hold jó rét, 35 hold erdő, 112 hold mezei legelő, (nyíres) 24 hold szőlő és 16 hold belsőség-ből álló, akár együtt, akár részekben

előnyös fizetési feltételek mellett eladó.

Az immunis homoktalajba ültetett szőlő még mintegy 50 holdig ugyanily talajban megnagyobbítható.

Az egész birtokkal a fundus instruktus is át-
vehető. Bővebbet: 7721

TAKÁCSZSIGMOND ügyvédnél Sümegen.

The Johnston Harvester Co.

amerikai aratógépgyár BATAVIA N.-Y. Amerika.

Ajánlja az egész világon legjobb hírnévnek örvendő utolérhetetlen

fűkaszalóit,

marokkrakó aratógépeit,

kéveköto aratógépelt és

egész aczél gyűjtőit

a legtekélyesebb kivitelben, olesó árban teljes szavatosság mellett.

Állandó nagy mintaktár szakszerű bemutatással ! !

Állandó nagy mintaktár szakszerű bemutatással ! !

Ábrás árjegyzékkel és felvilágosítással ingyen és bérmentve szolgál

Bächer Rudolf és Melichär Ferencz

gépgyárosok, mint

magyarországi képviselőink

Budapest, VI., Nagymező-utcza 68. szám.